

Ўзбекистон
Республикаси
Конституциясига
20 йил

Инсон ҳуқуқ ва эркинликларининг олий ифодаси

Конституция давлатимиз ва жамиятимизнинг нафақат бугунги қиёфаси, ҳаёт тарзи, балки келажиги, эзгу мақсадларимизнинг ҳуқуқий замин ва пойдеворини белгилаб берувчи ҳужжатдир. Унда зикр этилган мақсад ва вазифаларга эришиш, юртимизда тинч, эркин ва обод ҳаёт барпо этиш, халқимизнинг фаровонлигини юксалтириш йўлида муттасил иш олиб борилмоқда.

Бир сўз билан айтганда, жамиятда, ҳар қайси оила ва фуқаро ҳаётида қандай ижобий ўзгаришлар содир бўлаётган бўлса, буларнинг барчаси Конституциямизда белгилаб қўйилган талаб ва қоидаларнинг ҳаётимиздаги амалий ифодаси, десак янгилишмаган бўламиз.

Шунинг учун ҳам мана шу давр мобайнида босиб ўтган йўлимизни баҳолаб эканмиз, эришган натижа ва марраларимизни Конституция олдимишга қўйган мақсадлар билан таққослаб, тегишли хулосалар чиқариш ўринли бўларди.

Ўзбекистон «Адолат» СДПнинг бир гуруҳ фаоллари, депутатларидан иборат бугунги суҳбатдошларимиз ҳам миллий давлатчилик пойдеворини шакллантириш, инсон ҳуқуқ ва эркинликларини таъминлашда Ўзбекистон Республикаси Конституцияси муҳим роль ўйнаганлигини эътироф этишди.

Бош қонунимизнинг ҳаётбахш қоида ва принциплари

миллий тараққиётга хизмат қилмоқда

Яна бир неча кундан кейин мустақиллигимизнинг ҳуқуқий рамзи, кўпмиллатли халқимизнинг хоҳиш-иродаси ва эзгу ниятларини ўзида тўла акс эттирган, тенглик, эркинлик, миллатлараро тинч-тотувлик каби умуминсоний қадриятларга асосланган Ўзбекистон Республикаси Конституцияси — Бош Қомусимиз қабул қилинганининг йигирма йиллигини нишонлаймиз. Ўтган йиллар ичида бу тарихий ҳужжат янги демократик ҳуқуқий давлатнинг асосий белгиси — барча фуқароларнинг жамият олдига тенглигини, уларнинг тили, дини, урф-одатлари ҳамда миллий қадриятлари ҳурмат қилинишини таъминловчи мустақкам пойдевор сифатида хизмат қилиб келмоқда.

Айни чоғда Конституция мамлакатимизда эркин фуқаролик жамияти қарор топишининг ҳуқуқий кафолати сифатида истиқлол туфайли ўз олдимишга қўйган улғувор вазифаларга эришиш йўлида амалга оширилаётган кенг қамровли ислохотларга қанот бахш этди, мамлакат ижтимоий-сиёсий, маданий-маърифий ҳаётини янгилаш, ижтимоий адолатни қарор топтириш ва қонун устуворлигини таъминлашнинг муҳим гарови бўлиб қолди.

Халқимиз ўз мустақиллигини қўлга киритгач, Президен-

тимиз Ислам Каримов раҳбарлигида миллий ривожланиш ва ижтимоий тараққиёт йўлини аниқ-равшан белгилаб олди. Конституциямизда мамлакатимизда демократик тараққиётни таъминлаш, бу йўлда собитқадамлик билан олдинга қараб бориш, фуқаролик жамиятини шакллантиришнинг асосий принциплари ўз аксини топди. Давлатимиз раҳбари томонидан ишлаб чиқилган мамлакатни тадрижий ва босқичма-босқич ривожлантириш модели асосида ўтган йиллар давомида бу мақсадга эришиш борасида мисли

қўрилмаган ишлар қилинди, дея айта оламиз. Шу қисқа вақт ичида Ўзбекистон давлати собиқ тузумнинг иқтисодий ва мафкуравий асоратларидан қутулиб, дунё ҳамжамиятининг тўлақонли аъзоларидан бирига айланди, ўз йўли ва мавқеига эга бўлди. Йигирма йил ичида моҳият ва мазмунига кўра бир неча ўн йилликларга тенг келадиган тараққиёт ва ривожланиш йўлини босиб ўтдик.

Давоми 3-бетда ➤

Давоми 4-бетда ➤

Қонун лойиҳалари

атрофлича муҳокама қилиниб, партия позицияси нуқтаи назаридан тақлиф ва тавсиялар билдирилди

Фракция йиғилиши

Олий Мажлис Қонунчилик палатасида Ўзбекистон «Адолат» СДП фракциясининг навбатдаги йиғилиши бўлиб ўтди. Фракция аъзолари, Қонунчилик палатаси кўмиталари вакиллари, вазирлик ва идоралар масъул ходимлари, партия экспертлари, фаоллар ҳамда ОАВ вакиллари иштирок этган йиғилишда қатор долзарб масалалар муҳокама этилди.

Йиғилишда дастлаб «Солиқ ва бюджет сиёсатининг 2013 йилга мўлжалланган асосий йўналишлари қабул қилинганлиги ва солиқ ҳисоботини тақдим этиш даврийлигини қисқартирилиши муносабати билан Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгар-

тиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида»ги қонун лойиҳасининг иккинчи ўқишдаги муҳокамаси юзасидан Қонунчилик палатасининг Бюджет ва иқтисодий ислохотлар кўмитаси аъзоси А.Тўхтабаевнинг ахбороти тингланди.

Давоми 2-бетда ➤

«Фаол аёл — партия таянчи ва мададкори»

сиёсий ўқув ва кўрик-танлов якунлари бунини яна бир бор исботлади

Мамлакатимизда хотин-қизларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилиш, уларнинг жамиятдаги мавқеини мустаҳкамлаш, касб-хунар эгаллашлари ва қобилиятларини намоён этишларига шароит яратиш, ижтимоий-сиёсий фаоллигини оширишга алоҳида эътибор қаратиб келинмоқда.

Ўзбекистон «Адолат» социал-демократик партияси ҳам ўз дастурий гоёларидан келиб чиқиб, хотин-қизларга оид қонунчиликни тақомиллаштириш, уларни давлат ҳокимияти органлари фаолиятининг барча жабҳаларига

жалб этиш, чуқур билим ва касб маҳоратига эга аёллар учун янада кенг имкониятлар яратишга қаратилган сай-ҳаракатларни амалга ошириб келмоқда. Партия Сиёсий Кенгаши ташаббуси билан ўтказилган «Фаол аёллар — партия таянчи ва мададкори» мавзuidaги сиёсий ўқув ҳамда «Оқила аёл — мустақкам оила яратувчиси» кўрик-танловининг республика босқичи бу борадаги ишларнинг амалий ифодаси бўлди.

Давоми 5-бетда ➤

«Адолат»га ишонч ортимоқда

Вакилимиз голиб чиқди

Куни кеча пойтахтимизнинг ҳамза туманидаги 33-Тараққиёт сайлов округида Халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгашидаги бўшаб қолган ўринга сайлов бўлиб ўтди.

Сайловда Ўзбекистон «Адолат» социал-демократик партияси вакили, «Маҳалла» хайрия жамоат фонди Тошкент шаҳар бўлими бошқаруви раиси Жовдатхон Инагамов голибликни қўлга киритди.

Биз «Адолат» СДП гоёларини қўллаб-қувватлаган кўп сонли сайловчиларга ўз миннатдорчилигимизни билдирамыз. Ишончимиз комилки, вакилимиз депутатлик фаолиятида электоратимиз манфаатларининг ҳимоячисига айланиб, сайловчилар ишончини оқлайди.

«ОБУНА — 2013»

«АДОЛАТ» газетасига 2013 йил учун обуна давом этмоқда!

Вақтида обуна бўлишни унутманг, ана шунда газетани излаб овора бўлиб юрмайсиз, «АДОЛАТ»нинг ўзи ишхонангизга ёки уйингизга кириб келади!

«АДОЛАТ» доимий ҳамроҳингиз бўлиб қолсин!

Нашр кўрсаткичи 100.

Партия ҳаёти

Қонун лойиҳалари

атрофлича муҳокама қилиниб, партия позицияси нуқтаи назаридан таклиф ва тавсиялар билдирилди

Давомий. Бошқ 1-бетда

Маърузачи ушбу қонун лойиҳаси билан Ўзбекистон Республикасининг «Банкротлик тўғрисида»ги, «Бож тарифи тўғрисида»ги, «Чет эл инвестициялари тўғрисида»ги қонунлари ҳамда Солиқ кодексида ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш назарда тутилганлигини таъкидлади. Муҳокамада сўзга чиққан депутатлар ўз фикр-мулоҳазаларини билдирдилар.

Умид ЖУМАНИЁЗОВ,
фракция аъзоси

— Солиқ кодексининг 209-моддасига киритилган қўшимчада тижорат банклари томонидан миқозларнинг ҳисоб-рақамларида электрон масофали хизматларни қўйилган қиймат солиғидан озод этиши назарда тутилган. Ушбу таклиф Ўзбекистон «Адолат» СДПнинг иқтисодий таъминотида телекоммуникация технологияларини жорий этиш ва уни ривожлантиришни қўллаб-қувватлаш тўғрисидаги мақсадларига тўла мос келади.

Шунингдек, Солиқ кодексининг 266- ва 267-моддаларига киритилган ўзгартишлар номоддий активларни юридик шахслардан олинадиган мол-мулк солиғининг солиқ солиш объектидан ва солиқ солиш базасидан чиқариб ташлашни назарда тутиб, мол-мулк солиғи бўйича солиқ юқини қайтариш, шунингдек, патентланган технологияларни ва бошқа интеллектуал мулк объектиларини жорий этишни рағбатлантиришга қаратилган. Бу эса, ўз навбатида, инновация турлидаги иқтисодий ташкил этишга, уни ривожлантиришда мамлакатимизнинг илмий, илмий-техник салоҳиятини янада тўлиқ рўйбга чиқаришга хизмат қилади.

Мухтасар айтганда, ушбу қонун лойиҳаси партияимиз дастурида белгиланган аҳолини ижтимоий муҳофаза этиш ҳамда даромадини изчиллик билан кўпайтириш бўйича амалга ошираётган давлат сиёсатини қўллаб-қувватлаш тўғрисидаги мақсад ва вазифаларига ҳамроҳдир.

Қонун тартибдаги иккинчи масала — «Одамнинг иммунитет танқислиги вирус келтириб чиқарадиган касаллик (ОИВ инфекцияси)

тарқалишига қарши курашиш тўғрисида»ги қонун лойиҳаси юзасидан қуйи палатанинг Меҳнат ва ижтимоий масалалар қўмитаси аъзоси Н.Айтжанова ахборот берди.

Таъкидлаш керакки, одамнинг иммунитет танқислиги вирус (ОИВ) қақарадиган ОИТС касаллиги бугунги кунда барча мамлакатлар учун глобал муаммага айланган. Бу касаллик асосан, аҳолининг меҳнатга қобилиятли қисмини зарарлаши, унга чалинганларни ижтимоий ҳимоя қилиш учун сарфланадиган харажатларнинг катталиги, шунингдек, мамлакатнинг демографик ҳолати, иқтисодий тараққиётига ҳам хавф тўғдиради. Хасталикка чалинганларнинг камситилиши мумкинлиги, аҳолининг соғлом турмуш кечириши ҳамда миллий тараққиёт ва барқарорликка салбий таъсир кўрсатади.

Республикаимизда мазкур касалликнинг олдини олиш бўлиб бораётган ишлар оғир бўлиб бораётган. Ушбу соҳага оид барча муносабатларни ҳуқуқий жиҳатдан тартибга солиш масаласи ҳам босқичма-босқич тақомиллаштириш орқали амалга оширилаяпти. Бу йўналишдаги ҳуқуқий масалалар амалдаги 1999 йил 19 августда қабул қилинган «Одамнинг иммунитет танқислиги вирус билан касалланишнинг (ОИВ касаллигининг) олдини олиш тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни билан тартибга солинади.

Қонун қабул қилингандан кейин ўтган давр ичида тўпланган тажрибага асосланиб халқаро миқёсда ОИВ касаллиги тарқалишига қарши кураш масаласига ёндашувлар кескин ўзгариб бораётгани туфайли соҳани тартибга солишчи амалдаги қонунни тақомиллаштириш зарурати туғилди. Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Ўзбекистон Республикасида ОИВ инфекцияси тарқалишига қарши кураш самарадорлигини оширишга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги Қароридан бу

йўналишдаги устувор қўшимча чора-тадбирлар тўлиқ назарда тутилган. Мазкур қарорнинг нормалари ОИВ инфекцияси тарқалишига қарши кураш масалаларига қаратилган. «ОИВ инфекцияси тарқалишига қарши кураш» масаласи эса «ОИВ касаллигининг олдини олиш»га нисбатан бирмунча кенг тушуنча бўлиб, у касалликнинг олдини олиш, диагностика ва даволаш каби масалаларни ҳам қамраб олади. Қарорга кўра, Ўзбекистон Республикаси Бош вазир раислигидаги ОИВ инфекцияси тарқалишига қарши кураш тадбирларини мувофиқлаштириш Республика комиссияси фаолият олиб борапти. Мазкур комиссиянинг вазифалари, унинг тузилиши тартиби, ОИВ инфекцияси тарқалишига қарши кураш борасидаги давлат сиёсати, ОИВ инфекцияси тарқалишига қарши кураш фаолиятини олиб бораётган давлат органлари, уларнинг вазифалари ва вазифалари, ўзини ўзи бошқариш органлари, нодавлат нотижорат ташкилотларининг ОИВ инфекцияси тарқалишига қарши курашдаги иштироки каби масалалар соҳани тартибга солишчи нормалар амалдаги қонунда йўқ.

Шунингдек, амалдаги қонунда ОИТС/ОИВ касаллиги юққан-юқмаганлигини аниқлаш мақсадида тиббий текширувдан ўтиш ҳуқуқи белгиланган бўлса-да, бироқ унинг турлари — ихтиёрий, шартли ва мажбурий текширувлардан ўтиш қоидалари қонун билан тартибга солинмаган. Инсон ҳуқуқлари таъминлашнинг ифода қилувчи тегишли халқаро ҳужжатлардаги «касалликка чалинганларнинг шахсий ҳаётига оид маълумотларнинг махфийлигини сақлаш» қоидалари талабларига кўра қачон ихтиёрий, қачон шарт ва қачон мажбур тиббий текширувдан ўтказилиши ҳақидаги қоидалар белгиланган бўлмаган.

Амалдаги қонуннинг 6-моддасида «ОИТС/ОИВ касаллигини юқтирганлар тиббий ку-

затув остида бўлиши шарт»лиги белгиланган. Бироқ «тиббий кузатув» қандай амалга оширилиши, унинг тартиби қайси орган томонидан белгиланиши қонунда мавжуд эмас.

Мазкур қонун лойиҳасининг қабул қилиниши мутасадди шахсларнинг ваколатлари, ҳуқуқ ва мажбуриятлари қонун билан янада аниқ белгиланган бўлади.

Муҳокамада сўзга чиққан фракция аъзолари қонун лойиҳаси юзасидан ўз фикр-мулоҳазаларини билдириш билан бирга, уни янада тақомиллаштиришга хизмат қилувчи таклиф ва тавсияларини ҳам баён этишди.

Қамола ҲАМИДОВА,
фракция аъзоси

— Қонун лойиҳасининг 4-моддасида аҳолини ОИВ инфекцияси юққан ёки юқмаганлигини аниқлаш мақсадида тиббий текширувдан ўтиш ҳуқуқи белгиланган бўлса-да, бироқ унинг турлари — ихтиёрий, шартли ва мажбурий текширувлардан ўтиш қоидалари қонун билан тартибга солинмаган. Инсон ҳуқуқлари таъминлашнинг ифода қилувчи тегишли халқаро ҳужжатлардаги «касалликка чалинганларнинг шахсий ҳаётига оид маълумотларнинг махфийлигини сақлаш» қоидалари талабларига кўра қачон ихтиёрий, қачон шарт ва қачон мажбур тиббий текширувдан ўтказилиши ҳақидаги қоидалар белгиланган бўлмаган.

Амалдаги қонуннинг 6-моддасида «ОИТС/ОИВ касаллигини юқтирганлар тиббий ку-

тириш масалаларини давлат сиёсати даражасига олиб чиқиш ҳам лойиҳанинг 4-моддасида ўз аксини топса мақсадга мувофиқ бўларди. Мазкур қонун лойиҳаси ҳам дастурий қоидаларимизга ҳамроҳ бўлиб, электоратимиз манфаатларига хизмат қилади. Зеро, партияимиз аҳолининг кенг қатламларига кўрсатиладиган тиббий ёрдам сифатини янада ошириш тарафдори.

Қонун тартибдаги учинчи масала — «Табийий монополиялар тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг 4-моддасига ўзгартиш киритиш ҳақида»ги қонун лойиҳаси тўғрисида Бюджет ва иқтисодий ислохотлар қўмитаси аъзоси М.Сайфитдинова ахборот берди.

Маърузачи таъкидлаганидек, давлат томонидан қўрсатиладиган қўллаб-қувватлашлар (янгича ташкил этиладиган корхоналарни давлат рўйхатидан ўтказиш тартибларини соддалаштириш муддатлари ва харажатларини қисқартириш) натижасида кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик субъектларининг ривожланиши орқали транспорт инфраструктураси бозори айрим қатнашчиларнинг монопол таъсири ва бир жойга жамланиши даражасини сезиларли пасайтиришга эришилмоқда. 2012 йилнинг 1 сентябрь ҳолатига табиий монополиялар давлат реестрида 111 та транспорт терминали хизматларини кўрсатувчи корхоналар мавжуд бўлиб, шундан 58 таси (52,3 фоизи) кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик субъектларидир.

Мазкур қонун лойиҳаси орқали бозорни жадал ривожланиши, уларга кириб келаётган кичик бизнес ва тадбиркорлик субъектлари сонининг кўпайиши ҳисобида истеъмолчиларнинг талабларини қондирилиши муносабати билан, Ўзбекистон Республикасининг «Табийий монополиялар тўғрисида»ги Қонунига келгусида соғлом рақобат муҳитини яратиш имкониятига эга бўлган бозор соҳаси сифатида «транспорт терминаллари» хизматларини давлат томонидан тартибга солинадиган соҳалар рўйхатидан чиқаришни назарда тутган ўзгартиришни киритиш таклиф қилинмоқда.

Айтиш керакки, ушбу қонун лойиҳаси ҳам партияимизнинг ижтимоий адолат, қонун устуворлиги каби қоидаларига мос келади.

Шунингдек, қонун тартибдаги бошқа масалалар ҳам депутатлар муҳокамаида бўлди. Қизгин муҳокамадан сўнг фракция аъзолари Ўзбекистон «Адолат» СДП позицияси нуқтаи назаридан ўз таклиф ва тавсияларини билдириб, қонун лойиҳаларини маъқуллади.

Фарҳод ЭСОНОВ,
«Адолат» мухбири

Энергияни тежовчи иссиқхоналар

Республикаимизда энергия тежовчи иссиқхоналар яратиш бўйича ҳамкорликдаги лойиҳа бошланди. Мазкур лойиҳа Ўзбекистон Савдо-саноат палатаси ташаббуси билан БМТ Тараққиёт Дастурининг «Ўзбекистон бизнес-форуми» лойиҳаси ва Глобал экология ҳамгармасининг Кичик грантлар дастури қўмағида амалга оширилаяпти.

Мамлакатимизда ишлаётган иссиқхоналарнинг кўпчилиги табиий газ, баъзида кўмир ва ўтин ҳисобига иситилади. Ушбу ёқилғи турларига бўлган нархларнинг жаҳон бўйича ошаётганини, табиатга ва одамларнинг саломатлигига етказиладиган зарарни инобатга олган ҳолда янги, энергияни тежовчи конструкцияларни кенг тарғиб қилиш зарурати туғилди.

Улардан бири — пассив қуёш иссиқхонасидир. Унинг ўзига хос хусусияти шундаки, у қуёш энергиясини фотосинтез жараёни учун етарли бўлган ҳажмда олади. Тунда томага ёпиладиган иссиқликни чиқармайдиган кўчма «кўрпа» ҳисобига кундузи тўпланган иссиқлик сақланиб туради.

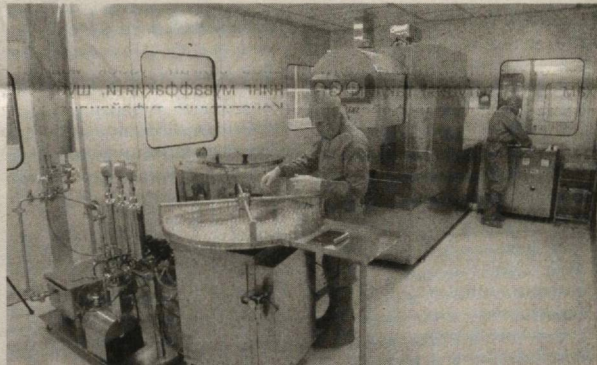
Иссиқхонадаги микроклимат сабзавотларни етиштириш учун зарур бўлган шартларга мос келади. Масалан, бундай иссиқхонанинг ўрта девори лойдан қурилади, бунинг эвазига иссиқлик йўқолиши сезиларли даражада қамаяди. Шунингдек, иссиқхонани

қуришда қиш ва куз фаслларида қуёш ҳаракатининг траекторияси инобатга олинади, бу қуёш энергиясидан самаралироқ фойдаланиш имконини беради. Бундай иссиқхоналар охириги йилларда Хитойда ўз самарасини кўрсатди. Бугунги кунда Хитойда уларнинг майдони 700 минг гектардан ошади.

«Ўзбекистонда энергия тежовчи иссиқхоналарни синаб кўриш ва мослаштириш» лойиҳасини икки йил давомида амалга ошириш режалаштирилган. Иссиқхоналар қуриладиган ҳўжаликлар танлов асосида аниқланади. Ҳозир республиканинг етти таҳдудда шундай иссиқхоналарни барпо этиш бўйича ишлар бошланган. Қурилиш тугагандан кейин тупроқ ва зарур экин материаллари тайёрланади. Лойиҳада қурувчилар ва энергия самарадорлиги бўйича мутахассислардан ташқари, агрономлар ҳам қатнашади. Улар иштирокчиларга янги шароитларда ўсимликларни етиштириш бўйича тавсияларни беради.

Муҳокамада фармацевтика саноати

Бугунги кунда фармацевтика бозори савдосида Ўзбекистонда ишлаб чиқарилган дори воситаларининг улуши ошиб бормоқда. Ўзбекистон савдо-саноат палатаси, «Ўзфармсанот» ДАЖ ва БМТ Тараққиёт Дастури «Ўзбекистон Бизнес Форуми» лойиҳаси билан ҳамкорликда «Ўзбекистонда фармацевтика саноати ривожланишининг бугунги ҳолати ва истиқболлари» мавзусида давра суҳбатида шу хусусда сўз борди.

Тадбирда 80 дан ошiqк вазирилк ва идоралар, солиқ ва божхона қўмиталари, илмий-тадқиқот институтлари ва фармацевтика компания вакиллари иштирок этиб, Ўзбекистонда дори воситаларини ишлаб чиқариш бўйича амалга ошириладиган ишлар, экспортни ривожлантириш ва фармацевтика корхоналарида сифатни ошиққариш тизимини юритиш истиқболлари муҳокама қилинди.

Тадбирда таъкидланганидек, мушаккиллик йиллари давомида дори воситаларини ишлаб чиқарадиган кор-

хоналар сони 3 тадан 129 тага етди, ишлаб чиқариладиган дори воситалари турлари эса 10 маротаба ошди. 2011 йилда фармацевтика саноати ўсиши суръатлари 2010 йилга қараганда 25 фоизга ошди ва 296,4 миллиард сўмни ташкил этди. Бироқ фармацевтика саноатини янада ривожлантириш имкониятлари бор. Шу боис дори воситаларини миллий тадқиқотларга асосланган ҳолда маҳаллий хомашёдан ишлаб чиқариш истиқболли энг долзарб масалалардан ҳисобланади.

Бошланғич ташкилот — партия негизи

уни ҳимоя этиш учун аввало жойлардаги қуйи бўғинлар фаолиятини янада жонлантириш зарур, деб таъкидланди

Сурхондарё вилояти партия Кенгашида ташкил этилган давра суҳбатида

Электорат манфаати

Сурхондарё вилояти партия Кенгаши фаолияти кейинги йилларда анча жонланди. Партия сафлари кенгайиб, унинг молиявий имкониятлари яхшиланди, аъзоларнинг сиёсий билим ва фаоллиги ошди. Вилоят Кенгаши қошидаги «Ёш адолатчилар» ҳамда «Аёллар қаноти» ташаббуси билан ёшлар ва аёлларнинг сиёсий ва ҳуқуқий билимларини ошириш борасида қўллаб-қувватловчи таъқилди. Бундай ютуқларда, албатта, қуйи бўғинлар фаоллиги муҳим аҳамият касб этмоқда.

— Эришилган қатор муваффақиятларга қарамадан ҳозирги кунда туман ва шаҳар ташкилотларимиз таркибидagi БПТлар сонини у даражада кўп, деб бўлмайди, — деди Ўзбекистон «Адолат» СДП Сурхондарё вилояти Кенгаши раиси Сулув Ҳамидова. — Қолаверса, БПТлар ва ҳудудий партия ташкилотлари алоқаларини мушаккамлаш вазифаси устувор масалалардан.

Сурхондарё вилоятида 166 та бошланғич партия ташкилоти ишини тубдан ўзгартириш учун қандай ишлар амалга оширилиши лозим? Бу борада ҳудудий партия кенгашлари олдига турган долзарб вазифалар нималардан иборат? Аини шу саволлар давра суҳбати иштирокчилари муҳокама марказида бўлди.

— Жойлардаги қуйи бўғинлар фаолиятини яхшилаш давр

талеби, — деди Ўзбекистон «Адолат» СДП Сурхондарё вилояти Кенгаши раиси ўринбосари Исроил Курбанов. — Шу туфайли вилоят Кенгаши ҳузурида комиссия тузилиб, БПТлар ишини ўрганиш ва қайта кўриб чиқиш, шаҳар ва туман партия ташкилотлари ҳисобида турган партия аъзоларининг рўйхатини кўриб чиқиш, уларни янгилаш фойдадан ҳоли бўлмайди. Фаоллар учун Олий Мажлис Қонунчилик палатаси ва маҳаллий Кенгаш депутатлари иштирокида жойларда давра суҳбатлари, учрашувлар ва сиёсий ўқувлар сонини кўпайтириш мақсадга мувофиқ бўларди.

Бугунги кунда Ўзбекистон «Адолат» СДП Термиз шаҳар кенгаши вилоят партия Кенгашининг энг етакчи партия ташкилотларидан саналади. Ташкилий-партиявий ишларни талаб даражасида ташкил этишда Термиз шаҳрида етарли

тажриба тўпланган. Ҳозирги пайтда шаҳарда партия аъзолари 600 нафардан ошди, бошланғич ташкилотлар сони эса 30 тани ташкил этмоқда. Қуйи бўғинлар томонидан кўтарилаётган ҳар бир ташаббусда

электорат нуқтаи назари ҳисобга олинмоқда. Давра суҳбатида шаҳар партия ташкилотининг «Гулистон» маҳалласидаги бошланғич ташкилоти фаоллари томонидан амалга ошириладиган ишлар ибрат

намунаси сифатида эътироф этилди.

Мазкур қуйи бўғин фаолларининг халқ депутатлари Термиз шаҳар Кенгаши депутати Бекмурод Ашуров билан ўрнатган мушаккам алоқаси амалда тадбирларда қўл келмоқда. Фаоллар ташаббуси ва депутатнинг саъй-ҳаракатлари, тегишли ташкилотларга йўллаган сўровлари эвазига «Гулистон» маҳалласида маҳалла гузари барпо этилгани, бу ерда озик-овқат дўкони, сартарошхона, пойабзал таъмирлаш устaxonаси, компьютер клуби ва бошқа қулайликлар яратилгани, бунинг ортидан ўнга яқин янги иш ўринлари яратилгани аҳоли орасида партия обрўсининг ошишига ва унинг дастурий қоидаларига хизмат қилмоқда.

Бу сингари фаол қуйи партия ташкилотларини яна қўллаб-санаш мумкин. Масалан, вилоят болалар шифохо-

наси ҳамда Сарисий туманидаги «Фарҳод мурувват уйи»да тузилган БПТлар энг фаолларидан ҳисобланади. Уларда мунтазам равишда турли маънавий-маърифий, тарғибот-ташвиқот тадбирлари ташкил этиб келинади. Бошланғич партия ташкилоти томонидан қўллаб-қувватловчи мусобақалари, жойларда маънавий-маърифий тадбирлар ўтказилиб, партиянинг фаол аъзолари рағбатлантириб келинмоқда.

Бугунги кунда бошланғич ташкилотлар фаолиятини янада жонлантириш вилоят партия Кенгаши олдига турган устувор вазифалардан ҳисобланади. Мазкур давра суҳбатини эса бу борада олиб бориладиган ишларнинг узвий давоми дейиш мумкин.

Ўзбекистон «Адолат» СДП
Сурхондарё вилояти Кенгаши
матбуот хизмати

Бош қонунизмизнинг ҳаётбахш қоида ва принциплари

миллий тараққиётга хизмат қилмоқда

Давом. Боши 1-бетда

Турли ички ва ташқи ҳуружларга, ошқора ва пинхона фитналарга қарамасдан, танлаган йўлимиздан оғишмай, олға томон боришда давом этдик. Истиқлол манфаатларини асраш ва мустақамлаш жамият аъзоларининг муқаддас бурчига айланди.

Ҳаёт деганлари ҳеч қачон бир нуктада туриб қолмайди. Дунёда, турли минтақаларда юз бераётган ижтимоий-сиёсий ўзгаришлар, глобал муаммолар, одамлар турмуш тарзи ва дунёқарашидаги ўзгаришлар, ортимиздан келаётган янги авлоднинг янада юксак орзу-умидлари турли соҳаларда амалга оширилаётган ислохотларни янада чуқурлаштириш, мамлакат ҳаётини модернизация қилиш ва тақомиллаштириш, бу борадаги саъй-ҳаракатларни асло сусайтирмаслики тақозо этади.

Конституция жамият аъзоларининг ижтимоий-сиёсий, иқтисодий, диний ҳуқуқ ва эркинликларини таъминлаш билан бирга, фуқароларнинг жамият олдидagi бурч ва масъулиятини ҳам ўзида ифода этди.

Конституциямизда инсонни улуғлаш, унинг манфаатларини, ҳуқуқ ва эркинликларини ҳимоя қилиш, эмин-эркин, тинч-тотув ҳаёти, фаровон турмуш тарзи учун зарур бўлган барча шарт-шароитларни яратиб беришдек вазифалар ўз аксини топгани, айниқса, муҳимдир. Айни чоғда, бу муҳим ҳужжат янгидан бунёд этилаётган эркин, очиқ жамиятимизда миллий ва умуминсоний қадриятлар уйғунлиқда улуғлигини кўрсатиб берди.

Ўзбекистон "Адолат" СДП ҳам Конституция тақдим этган имкониятлардан фойдаланган ҳолда ўз фаолиятида инсон ҳуқуқлари ва эркинликларини масаласига алоҳида эътибор қаратмоқда. Хусусан, Президентимиз Концепциянинг бешичини йўналишида "Инсон ҳуқуқлари соҳасида миллий ҳаракат дастурини ишлаб чиқиш лозим" деб билдирган тақдирга кўра, фракция томонидан бир қатор амалий ишлар бажарилди.

Масалан, ўтган йиллар мобайнида Инсон ҳуқуқлари бўйича Ўзбекистон Республикаси Миллий маркази билан ҳамкорликда ташкил этилган "Инсон ҳуқуқлари маданиятининг шаклланиши: таъриба ва истиқбол" мавзусидаги илмий-амалий конференция, Юристар малакасини ошириш маркази билан ҳамкорликда ўтказилган "Адвокатура тизимининг тақомиллашуви — суд-ҳуқуқ ислохотларининг таркибий қисми сифатида"

мавзусидаги давра суҳбати, Ўзбекистон мудофаасига кўмаклашувчи «Ватанпарвар» ташкилоти билан ҳамкорликда уюштирилган «Юксак ҳуқуқий маданият — демократик ислохотлар муваффақияти гарови», «Инсон ҳуқуқ ва эркинликларини таъминлашда оммавий ахборот воситаларининг ўрни» каби мавзулардаги давра суҳбатлари шулар жумласидандир. Фракция уларни ўтказишда «Инсон ҳуқуқлари соҳасида миллий ҳаракат дастури»ни ишлаб чиқиш жараёнида жамоатчилик фикрини ўрганиш ва тегишли хулосаларни қонун ҳужжатларида акс эттиришни мақсад қилиб қўйган.

Бош Қомусимиз "Инсон ҳуқуқлари умумжаҳон Декларацияси"нинг барча қоидалари ва нормаларига тўла мос келиши билан ҳам жаҳон ҳамжамиятининг эътибори ва эътирофига сазовор бўлди. Чунки унда инсон манфаатлари, одамларнинг тинч-тотув, роҳат-фароғатда яшаш ҳуқуқи асосий мақсад сифатида кўрилади ва шу асосда "Фуқаро-жамият-давлат" ўртасидаги муносабатларнинг энг мақбул ҳуқуқий ечимни топилди. Шу боисдан ҳам Конституциямиз халқаро ҳамжамиятининг юксак эътибор ва эътирофига сазовор бўлди. Халқимиз ўтган йиллар давомида қандай ютуқларга эришган бўлса, одамларнинг дунёқараши, онг-шунга ва турмуш тарзида қандай ўзгаришлар юз берган бўлса, буларнинг ҳаммаси, мамлакатимизнинг жаҳон миқёсидаги бугунги обрў-эътибори, дунё давлатчилиги тараққиётига қўшаётган ҳиссаси миллий тараққиёт дастурига асос бўлган "Ўзбек модели"нинг муваффақияти, шубҳасиз, Конституция тугайлидир, унда белгилаб қўйилган қонуний ва ҳуқуқий асосларга оғишмай амал қилаётганимиз натижасидир. Жаҳон мамлакатларида, мана, неча йилдирки, молиявий-иқтисодий танглик ҳукм суриб, иқтисодиёт катта зарар қўраётган, ривожланган давлатларда ҳам ялпи ички маҳсулот ҳажми қамаяётган, ишлаб чиқариш суръатлари сезиларли даражада пасаяётган, бунинг оқибатида ишчи ўринлари қисқариб, аҳолини ижтимоий жиҳатдан қўллаб-қувватлаш борасидаги мажбуриятлар тўла бажарилмаётган бир пайтда, мамлакатимизда аҳолининг фаровонлиги йилдан-йилга ошаётгани, харид қуввати мустақамлашаётгани, тадбиркорлик ва ишбилармонлик ҳаракати тобора кенг қўлоқ ёзиб, янги ишчи ўринлари пайдо бўлаётгани — буларнинг ҳаммаси Асосий Қонунимизда ўз ифодасини топган.

ни, узоқ келажакни кўзлаб, ҳар томонлама чуқур ва пухта ўйланган принцип ва нормаларнинг амалиётга изчиллик билан жорий этилиши самарасидир.

Дунёда мустақилликни қўлга киритган, аммо жамият ҳаётида ҳамжиҳатликка эришмай, тараққиёт йўлини тўғри белгилай олмасдан бу буюк имкониятни қўлдан бой берган мамлакатлар кўп бўлган. Шу боисдан ҳам истиқлолимизнинг дастлабки йилларида янги босқарув тизимини ҳар жиҳатдан мустақамлаш, одамлар, айниқса, ёшлар онгига миллий истиқлол мафқураси ғояларини сингдириш вазифаси турар эди. Бунга эришиш учун асос жамиятда энг аввало, тинчлик-тотувлик бўлиши, одамларда қийинчиликларни сабр-бардош билан енгиш кайфияти устуворлик қилиши лозим эди. "Ўзбекистон Республикаси ўз ҳудудида истиқомат қилувчи барча миллат ва элатларнинг тиллари, урф-одатлари ва аънавлари ҳурмат қилинишини таъминлайди, уларнинг ривожланиши учун шароит яратди", дейилади Конституциянинг 4-моддасида. Бу — биз бунёд этаётган янги демократик жамият миллий ва умуминсоний қадриятларга асосланишини, бундай жамиятда ҳар бир киши миллати, тили, диний эътиқоди ва ижтимоий келиб чиқишидан қатъи назар, тенг ҳуқуқ ва эркинликларга эга бўлишини англатади. Бинобарин, истиқлолимизнинг дастлабки кунларидан бошлаб, миллатларaro тенглик ва тотувликка, бағрикенглик ва ахил-иноқликка алоҳида эътибор берилди.

Мамлакатимизда яшаб, умргузаронлик қилаётган турли миллат вакилларининг маданий-маърифий марказлари ташкил этилди, уларнинг фарзандлари учун она тилларини, миллий урф-одатларини сақлаш, миллий адабиёт ва санъат намуналаридан баҳраманд бўлиш имконияти яратилди. Давлатимиз раҳбарининг "Шу азиз Ватан — барчамизники!" деган шиори кўп миллатли халқимизнинг ҳар бири учун муқаддас туйғу, эзгу ният бўлиб қолди. Бу шир уларнинг бугунги турмуш тарзи ва дунёқарашида, мамлакатимиз ижтимоий-сиёсий, маданий-маърифий ҳаётида юз бераётган воқеаларга муносабатини, жамиятнинг янада тараққиёт йўлини ўйлаб, аҳолининг масъуллигини ҳис этишида яққол кўзга ташланади.

Асосий Қонунимизнинг яна бир муҳим жиҳати шундаки, унда жамият ҳаётининг муҳим бўғинлари ҳисобланмиш оила ва маҳалла институтлари, оналик ва болаликни давлат муҳофазасига олишга, янги баркамол авлод тарбиясига алоҳида эътибор берилган. Шунга кўра, истиқлол йилларида давлатимиз раҳбарининг бир қанча Фармон ва қарорлари, Вазирлар Маҳкамасининг қарор ва ҳужжатлари қабул қилинди.

Мустақиллик шарофати билан янги ёш авлод вакиллари ўқийди, илм қўққиларини эгаллашда кўлга киритаётган ютуқлар бугун нафақат халқимиз-лолимизнинг дастлабки кунларидан бошлаб, миллатларaro тенглик ва тотувликка, бағрикенглик ва ахил-иноқликка алоҳида эътибор берилди.

ра ошиб бораётир. Ёшларни она Ватанга, истиқлол ғояларига садоқатли қилиб тарбиялаш, улар онг-шунини турли ғаразли оқимлар таъсиридан сақлаш, эртанги кунга бўлган ишончларини янада мустақамлаш борасида қилинаётган саъй-ҳаракатлар ўз самарасини бераётгани, айниқса, қувонарли.

Истиқлол ва Конституция ёш авлодга жамият ҳаётида фаол иштирок этиш, мамлакат минқисдаги энг мураккаб вазифаларнинг ҳал этишининг олдинги марраларида бўлиш имконини берди. Ёшларнинг ижтимоий-сиёсий жараёндаги фаоллиги ва ташкилотчилиги кейинги йилларда янада кўлга киритилган энг муҳим ютуқлардан бири-деса, муболаға бўлмайди.

Шуни алоҳида таъкидлаш жоизки, бундай фаоллик боис, партиямиз аъзолари сафида ёшларнинг сони тобора ўсиб бормоқда. Жамият ҳаётида ижтимоий адолатни қарор топтиришдек улғу мақсад йўлидаги саъй-ҳаракатимизда истиқлол йилларида тўғилиб ўсган, вояга етган, дунёқараши шакланган, бугунги замонавий билим ва қўникмаларни чуқур эгаллаган йигит-қизларнинг бизга ҳамроҳ ва ҳамфирқ бўлаётгани кўнгилда мамнуслик туйғуларини уйғотади. Улар билан биргаликда ишлаш, озода ва обод Ватан мустақиллигини мустақамлаш, иқтисодини янада кучайтириш, моддий ва маънавий қадриятларини асраб-авайлаш, ҳар биримизнинг шарафли бурчимиз ҳисобланади.

Янги авлод тарбияси, жамият аъзоларининг ҳуқуқий

маданиятини ошириш, суд-ҳуқуқ тизимини тақомиллаштириш давлат аҳамиятига молик муҳим вазифага айланди. Давлатимиз раҳбари томонидан ишлаб чиқилган тамойиллардан бири — жамиятда қонун устуворлигини таъминлаш бўлиб, бу вазифа шахс ҳуқуқи ва манфаатларини ишончли ҳимоя қилишга қаратилган суд-ҳуқуқ тизимини изчил демократлаштириш ва либераллаштириш, мамлакатимизда ҳуқуқий давлат асосларини шакллантириш, аҳоли турли қатламларининг ҳуқуқий онги ва маданиятини юксалтириш билан бевосита боғлиқ эди. Шу боисдан ҳам, ислохотларнинг бу йўналишига алоҳида аҳамият берилди. Бунинг учун, аввало, суд ҳокимиятини босқичма-босқич мустақамлаб бориш, суднинг мустақиллигини таъминлаш, уни собиқ тузумда бўлгани каби, қатагон қуроли ва жазолаш идораси сифатидаги орган эмас, балки инсон ва фуқаро ҳуқуқ ва эркинликларини ишончли ҳимоя ва муҳофаза этишга хизмат қиладиган том маънодаги мустақил давлат институтига айлантиришга қаратилган кенг қўламли таъкид-ҳуқуқий чора-тадбирлар амалга ошириш талаб этиларди.

Қисқа вақт ичида мамлакатимизда дунё ҳамжамияти эътиборига сазовор бўлган муҳим ўзгаришлар юз берди. Чунончи, ўлим жазоси бекор қилинди, фуқароларнинг суд оркали ўз ҳақ-ҳуқуқларини ҳимоя қилиш кафолатлари кучайди, кассация инстанцияси ислох қилиниши билан эндиликда апелляция инстанцияси томонлардан бири ҳукмдан норози бўлганида, ишчи янгитдан кўриб чиқишга, юрбормасдан, уни ўзи тўла ҳажмида кўриб-чиқиш имкониятига эга бўлди. "Жиноий жазоларнинг либераллаштирилиши муносабати билан Ўзбекистон Республикаси Жиноят, Жиноят-процессуал кодекслари ҳамда Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексига ўзгаришлар ва қўшимчалар киритиш ҳақида"ги Қонуннинг қабул қилиниши ва унга кўра, жиноятларнинг таснифи ўзгаририлгани, хусусан, оғир ва ўта оғир тоифадаги жиноятларнинг қарийб 75 фоизи ижтимоий хавфи катта бўлмаган ва унча оғир бўлмаган жиноятлар тоифасига ўтказилгани, иқтисодиёт соҳасидаги жиноят ишлари бўйича қамоқ ва озодаликдан маҳрум этиш жазолари ўрнига жарима шаклидаги иқтисодий санкцияни қўллаш имконияти анча кенгайгани, жиноий жазо тизимидан инсонпарварлик ва адолат тамойилларига мутлақо зид бўлган, собиқ тузумдан қолган

усул — мол-мулкни мусодара қилиш тарзидаги жазо тури чиқариб ташлангани, эндиликда етказилган моддий зарарнинг ўрни қопланганида, озодаликдан маҳрум қилиш тарзидаги жазо қўлланилмаслиги — буларнинг ҳаммаси суд-ҳуқуқ соҳасида ўтказилган ислохотларнинг инсонпарварлик, гуманистик характеридан далолат бериб, халқимизга хос кечиримлилик, адолатпарварлик фазилатларига мос тушади.

Фракциямиз аъзолари «Мамлакатимизда демократик ислохотларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш концепцияси»да белгиланган устувор йўналишлардан келиб чиққан ҳолда тайёрланаётган ва қабул қилинаётган қонунларда ҳам ўз тақлиф ва тавсиялари билан фаол иштирок этиб келмоқдалар. Айниқса, Концепция асосида «Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг айрим моддаларига ўзгариш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида» (78, 80, 93, 96 ва 98-моддаларига)»ги Қонуннинг қабул қилиниши сиёсий партиялар ўртасидаги соғлом рақобатнинг янада кучайишига туртки берди. Чунки 98-моддага киритилган қоидага асосан, Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг номзоди Олий Мажлис Қонунчилик палатасига бўлиб ўтган сайловларда энг кўп депутатлик ўринларини олган сиёсий партия ёки тенг миқдордаги энг кўп депутатлик ўринларини қўлга киритган бир неча сиёсий партиялар томонидан тақлиф этилиши белгиланди.

Адолатлилик ғояси, барчанинг қонун олдига тенглиги, фуқароларнинг ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш дастурининг асосий йўналишларидан бири этиб белгиланган Ўзбекистон "Адолат" СДП бундан буюн ҳам Асосий Қонунимиз доирасида сайловчилар ва электроратимиз манфаатларига мос қонунларни қабул қилиш жараёнида фаол иштирок этаверади.

Ўтаётган ҳар йил жамият ҳаётида, ҳар биримизнинг шахсий турмушимизда, онг-шунимизда ёрқин из қолдирмоқда. Айни чоғда, тарих саҳифасидан жой олаётган бу йиллар Конституциямизда белгилаб қўйилган, халқимизнинг орзу-умидларига мос қоида ва принципларнинг нақадар тўғри ва ҳаётбахш эканини ҳам исботламоқда.

Собир ТУРСУНОВ,
Олий Мажлис Қонунчилик палатаси Спикерининг ўринбосари,
Ўзбекистон "Адолат" СДП фракцияси раҳбари

Конституция — эркинлик ва тараққиёт гарови

Миллий истиқлол мафқурасининг бош ғояси озода ва обод Ватан, эркин ва фаровон ҳаёт барпо этишдир. Бу ғоя халқимизнинг азалий орзу-умидлари, эзгу интилишлари ҳамда бугунги бунёдкорлик фаолиятининг маъно-мазмунини белгилайди, жамиятимизнинг ҳар бир аъзоси учун муқаддас бўлган юксак гуманистик қадриятларни ўзида мужассам этади.

Бу мафқура қонун устуворлиги, инсон ҳақ-ҳуқуқлари ва ҳуқуқлиқлиги, турли миллат вакилларига ҳурмат ва улар билан ахил-иноқ яшаш, диний бағрикенглик, замонавий билимларни кўп билан эгаллаш, дунё мамлакатларининг илгор тақрибларини ўрганиш каби умумбашарий қадриятларга асосланади, «ҳар бир фуқароннинг фаровонлиги бутун жамиятнинг фаровонлигидир», деган ғояни илгари суради. Мустақиллигимизнинг ҳуқуқий рамиз, халқимиз хоҳиш-иродасининг олий ифодаси бўлиши Конституциямизда шу умумбашарий қадриятлар ўзининг мукамал ифодасини топган.

Бош Қомусимиз эркин бозор иқтисодиётини шакллантириш, инсон, унинг манфаатлари, ҳуқуқ

ва эркинликларни, ўз истеъдодини тўла намойён этиш ва меҳнати натижаларидан баҳраманд бўлиш олий қадрият ҳисобланадиган фуқаролик жамиятининг қарор топишида мустақам қаролат бўлди, миллий истиқлол шарофати билан ўз олдимизга қўйган улуғвор вазифаларни амалга ошириш, мамлакат ижтимоий-сиёсий, маданий-маърифий ҳаётини тубдан янгилаш, ижтимоий адолатни қарор топтириш ва қонун устуворлигини таъминлашда ҳуқуқий асос бўлиб хизмат қилмоқда.

Йигирма йил — тарихан қисқа муддат. Бу йилларда асосий эътибор мустақилликни мустақамлаш, уни ички ва ташқи ҳуружлардан асраш, собиқ тузумнинг одамлар онгига сақланиб

Топшўлат МАТИБАЕВ,
Халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгаши депутати

қолган сохта қадриятларидан қўтилиш, мураккаб ва оғир вазиятда мамлакатда кенг қамровли иқтисодий, сиёсий, ҳуқуқий ислохотларни амалга ошириш, янги қонунчилик тизимини юзага келтириш, жамият ҳаётида демократик тамойилларнинг барқарор бўлишини таъминлашга қаратилди. Биз бугун кейинги йигирма бир йиллик ҳаётимизни кўз ўнгимизга келтирар эканмиз, эришган ютуқларимизни сарҳис

соби қилиб, жаҳон давлатлари сафидаги бугунги обрў-эътиборимиз билан ҳақиқатида фахрланамиз, дунё давлатчилиги тараққиётга қўшаётган ҳиссамиздан, Ўзбекистон таърибаси бугун жаҳоннинг қўллаб-қувватловчи давлат ва жамоат арбобларини, молиячи, иқтисодчи, ҳуқуқшунос олимларини қизқтираётганидан, улар мамлакатимизга таъриба ўрганиш учун ҳам келишаётганидан қалбимиз фахрийфторга тўлади. Буларнинг ҳаммасига Асосий Қонунимизда белгилаб берилган тамойилларга оғишмай амал қилганимиз, ҳамфирқ ва ҳамжиҳатликда яшаётганимиз, фақат бугунги кунни эмас, яқин ва олис келажакни, биздан кейин келадиган авлодларнинг бахтли ҳаётини ҳам ўйлаб иш тутаётганимиз тугайли эришдик, деб айта оламиз. Бугун, дунёнинг ривожланган йиллик мамлакатлари жаҳон миқёсида кечаётган иқтисодий-молиявий инқирознинг ноҳус оқибатларига дучор бўлиб турган бир пайтда, мамлакатимиз иқтисодиёти барқарор ривожланаётгани, аҳолини ижтимоий қўллаб-қувватлаш дастурлари тўла амалга оширилаётгани фикримизга далил бўла олади.

Асосий Қонунимизда ўз ифодасини топган бош тамойиллар, мақсад ва вазифалар ижтимоий-сиёсий, маънавий-маърифий ҳаётимизда тўлиқ аксини топаётгани, мамлакатимизда демократик ислохотларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантиришга доир давлатимиз раҳбари тақлиф этган Концепцияга биноан унга киритилган ўзгаришлар, шубҳасиз, халқимизнинг, ҳар биримизнинг мустақиллик йилларидаги энг муҳим ютуғимиз ҳисобланади. Галдаги вазифа — қонун устуворлиги ва қонунийлигини янада мустақамлаш, шахс ҳуқуқи ва манфаатларини ишончли ва самарали ҳимоя қилишга қаратилган суд-ҳуқуқ тизимини янада демократлаштириш ва эркинлаштириш, бу йўналишдаги ислохотларни изчиллик билан давом эттиришдан иборат. Бунда фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини суд тартибидида ҳимоя қилишни янада кучайтириш, уларнинг давлат органлари, жамоат бирлашмалари ва мансабдор шахсларнинг қонунга зид хатти-ҳаракатлари устидан судга шикоят қилиш ҳуқуқининг кафолатланиши муҳим аҳамият касб этади.

Конституциямизда мамлакатимизда

мизда истиқомат қилувчи барча миллат ва элатларнинг тиллари, урф-одатлари ва аънавлари ҳурмат қилиниши алоҳида эътироф этилади. Бундай кафолат ҳар бир кишида ягона Ватан туйғусини, умумий уйда тинч-тотув, ахил-иноқ яшаш, ўзаро меҳр-оқибатли бўлиш, меҳнат қилиш, илм олиш, айни чоғда, шу азиз Ватан бойликларини қўпайтириш, уларни асраб-авайлаш, келажак авлодларга етказиш ниятини кучайтиради, жамият аъзолари қалбиди Ватан тинчлиги ва раванглиги учун масъуллик ҳиссини юзага келтиради.

Ватан тараққиёти, миллий юксалиш, жамият олдига қўйилган улуғвор вазифаларнинг бажарилиши, аввало, бу мақсадларга эришиш учун зарур бўлган иқтисодий шарт-шароит ва ҳуқуқий асосларнинг мавжудлигига боғлиқ. Истиқлол Конституцияси, энг аввало, ана шу шароитларни яратиб берди. Халқимизнинг ҳуқуқий онги ва тафаккурини тарбиялаш, ҳуқуқий маданиятини ошириш, қонун устуворлигига эришиш орқали адолатли ва эркин жамият барпо этиш бош мақсад қилиб қўйилди.

Дарҳақиқат, мамлакатимизда ўтган давр ичида тарихий аҳами-

ятта молик қўллаб ишлар қилинди. Эришган ютуқларимиз дунё ҳамжамияти томонидан эътироф этилди. Аммо бу ютуқлар хотиржамликка асос бўлмайди. Давр шиддат билан ўтиб бормоқда. Ҳаётнинг ўзи, турмуш тарзимизда, онг-шунимизда юз бераётган ўзгаришлар олдимизга янги-янги вазифаларни қўймоқда. Эркин, демократик жамият қурилиш жараёни муттасил ривожланиб бормоқда.

Бош Қомусимиз давлатни давлат, миллатни миллат сифатида дунёга танитадиган ҳужжатдир. Халқимиз иродаси, руҳияти, ижтимоий онги ва маданиятини ифода этган Конституциямизни ўрганиш ва унга қатъий риоя этиш ҳар биримизнинг муқаддас бурчимиздир.

Шундай экан, Конституциямизнинг жамиятдаги ўрни ва аҳамияти, унинг мазмун-моҳияти ҳақида аҳоли ўртасида тушунтириш ишларини олиб бориш, ёш авлоднинг қонунларга ҳурмат руҳида тарбиялашга қаратилган турли тадбирлар, хусусан, ҳуқуқий маърифат соатлари, кўргазмали семинарлар, очиқ мулоқотлар ўтказиш масаласи доимо диққат-эътиборимизда бўлиши керак.

Бир сўз билан айтганда, Ўзбекистон Республикаси Конституцияси ва қонунилар фуқароларнинг сиёсий ҳуқуқларини, ўз сиёсий-иқтисодий фаолликларини амалга оширишларини қафолатлайди. Айни пайтда ҳар бир фуқаро ўзининг Конституция ва қонуларда белгиланган ҳуқуқ ва эркинликларини билиши лозим. Фуқароларимизнинг ҳуқуқий билимлари қанчалки юқори бўлса, мамлакатимизда амалга ошириладиган ислохотларда фаол иштирок этсалар давлатимизнинг дунёнинг энг ривожланган давлатлари қаторидаги ўрни шунчалки тез мустақамланади.

Конституциямизда муҳраб қўйилган таъминот ва қонидлар асосида мамлакатимизда тўлақонли, самарали амал қиладиган қонунийлик ва ҳуқуқий база яратилди. Бир сўз билан айтганда, Асосий Қонунимиз ҳуқуқий давлат қуриш йўлига ўтишимизнинг пойдеворини қуриб берди.

“Фаол аёл — партия таянчи ва мададкори”

сиёсий ўқув ва кўриктанлов якунлари буни яна бир бор исботлади

Давом. Боши 1-бетда

Унда Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутатлари, Ўзбекистон “Адолат” СДП “Аёллар қаноти”нинг Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳар Кенгашлари раислари, партиянинг шаҳар, туман кенгашлари фаоллари, Ўзбекистон Хотин-қизлар қўмитаси ва бошқа ҳамкор ташкилотлар вакиллари иштирок этдилар.

Тадбирни кириш сўзи билан очган партия Сиёсий Кенгаши раиси И.Саифназаров жамиятнинг модернизациялаш ва демократлаштиришнинг янги босқичида турган вазифаларни амалга оширишда партиянинг “Аёллар қаноти” олдиди турган муҳим вазифаларга эътибор қаратди. Бу борада партиянинг сафидаги хотин-қизларнинг сиёсий-ҳуқуқий билимларини, ижтимоий фаоллигини ошириш лозимлигини таъкидлади.

— Бугунги кунда партиянинг аъзоларининг 48,9 фоизини хотин-қизлар ташкил этади, — деди Ўзбекистон “Адолат” СДП фракцияси аъзоси, депутат З.Ботирова. — Олий Мажлис Қонунчилик палатасидаги мавжуд партия фракциялари ичида энг кичиги бўлишига қарамастан, бугунги кунда Ўзбекистон “Адолат” СДП фракцияси таркибига аёл депутатлар сони энг кўпчиликини ташкил қилади. Қолаверса, партиянинг ҳудудий Кенгаши раислари сафида фаолият юритаётган аёллар сони ҳам йил сайин ўсиб бормоқда.

Алоҳида таъкидлаш жоизки, жорий йилнинг мустақил оила йили деб эълон қилиниши мустақиллик йилларида она ва болага, хотин-қизлар, ёшлар ҳуқуқ ва манфаатлари ҳимоясига, оилалар барқарорлигини таъминлашга қаратилган ишлар ҳамда эзгу савий-ҳаракатларнинг мантйий давомий бўлиб, бунда фарзандларнинг билимли, юқори интеллектуал салоҳият эгалари бўлиб вояга етишида аёлнинг, ҳам оиласи, ҳам жамият учун қайғурадиган, замонавий аёл, онанинг роли беқиёс эканлигига янада кўпроқ аҳамият қаратилаётганлигининг, ушбу масалага янада кучлироқ ўрғу берилаётганлигининг амалий ифодасидир.

Фаол аёл, жонқуяр она, деганда, кўз ўнгимизда энг аввало, муайян касб-хунар, ўзининг мустақил ва қатъий ҳаётий позициясига, кенг дунёқарашга, мустақам иймон-этиқодга эга бўлган, жамиятга кеңайтган воқеа-ҳодисалардан хабардор ва уларга дахлдорлик сезадиған, ўз оиласида тегишли маънавий муҳит, соғлом турмуш тарзини яратадиган аёл сиймоси гавдаланади. Ана шундай аёллар кўпчиликини ташкил қиладиган жамиятда ҳамиша

осойишталик, барқарор ривожланиш, юксак маънавий ҳукм суриши мумкин.

Кун тартибига киритилган масалалар юзасидан сўзга чиқадиган ҳудудий партия ташкилотларининг “Аёллар қаноти” Кенгашлари фаолиятида эришилаётган ютуқлар ва мавжуд муаммоларни атрофича таҳлил этиб, ўзаро тажриба алмашишди.

Шу кунги Ўзбекистон “Адолат” социал-демократик партияси “Мустақам оила йили” Давлат дастури доирасида партиянинг аъзолари билан аёллар ўртасида ташкил этилган “Оқила аёл — мустақам оила yaratuvchisi” кўрик-танловининг якуний, республика босқичи ҳам бўлиб ўтди.

Муҳаррам ДАДАХОДЖАЕВА, Ўзбекистон “Адолат” СДП аёллар ва ёшлар билан ишлаш бўлими мудири:

— Жамиятда қандай мавқега эга бўлишдан қатъий назар, энг асосий вазифалардан бири келажагимиз ворисларини вояга етказиш ҳамда уларни оқилона тарбиялашдек муқаддас, бош тарбиячилик вазифасини ўтайдиган замонавий аёллар бугунги кунда ҳамма ишга улғурадиган, ил-

гор, ижтимоий-сиёсий жиҳатдан етук, яъни — лидер бўлиши керак. Шу боис партиянинг “Аёллар қаноти” Кенгаши ўтказиладиган тадбирларида оилада соғлом турмуш тарзи ва маданиятини шакллантириш, оналик ва болаликни ижтимоий муҳофаза қилиш, ёшларнинг, хотин-қизларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилиш, уларнинг ижтимоий-сиёсий фаолликларини, давлат ва жамият қурилиши ва бошқарувидаги фаол иштирокини таъминлаш сиёсий онги ва ҳуқуқий маданиятини янада оширишга устувор эътибор қаратайти.

Аёлларни партиявий-сиёсий фаолиятга жалб этиш жараёнида 2010 йилда “Аёллар қаноти”нинг II Республика конференциясида белгиланган вазифалар партия сафаридаги аёллар фаолиятининг янги босқичга кўтарди. Бу давр ичида жойларда партиянинг фаол аёллари таркиби кўпайди.

2012 йил Мустақам оила йили деб эълон қилиниши билан “Аёллар қаноти” томонидан алоҳида дастур тайёрланди. Партиянинг жойлардаги ҳудудий ва қўйи ташкилотлари билан ҳамкорликда “Оилада соғлом турмуш тарзини шакллантириш — қомил инсонни вояга етказишнинг муҳим омил”, “Фуқаролар репродуктив саломатлигини муҳофаза қилиш — оилалар мустақамлиги гарови”, “Қишлоқ шароитида аёллар тадбиркорлигини ривожлантириш ва улар учун янги иш ўринларини яратиш — оилалар моддий таъминотининг муҳим омил”, “Юксак маънавий муҳит — соғлом ва мустақам оила гарови”, “Аёл ва сиёсат”, “Ёшлар интеллектуал салоҳиятини

ўстиришда оиладаги бош тарбиячи — онанинг тутган ўрни” каби йигирмадан ортиқ йўналишда услубий-методик сиёсий ўқув-семинарлари ўтказилди. Айниқса, Ўзбекистон “Адолат” социал-демократик партияси Давлат дастури доирасида партия аъзоси бўлган аёллар ўртасида ташкил этган “Оқила аёл — мустақам оила yaratuvchisi” кўрик-танлови аёлларимизнинг фаоллиги, уларнинг сиёсий ва ҳуқуқий билимларини яна бир бор синовдан ўтказишга хизмат қилди.

Мазкур танловни ташкил этишдан мақсад бошқаларга ҳар томонлама ўрнак бўлаётган партия сафидаги аёлларнинг рағбатлантириш, уларнинг тажрибасини кенг татбиқ қилиш, партия тизимида оқила ва фаол аёллар сонини, ҳудудий партия ташкилотлари “Аёллар қаноти” Кенгашларининг салоҳиятини ошириш орқали партия дастурида белгиланган вазифаларни бажаришга кенг жалб этиш, уларда лидерлик хусусиятларини шакллантиришга қаратилди. Уларга тегишли қонунлар ва ҳуқуқат қарорлари, жумладан, Оила кодекси, ҳамда партия дастуридан яхши хабардор бўлиши зарурлиги ҳақида талаб қўйилди.

Таъкидлаш керакки, танлов ғолибларини аниқлаш ва уни рағбатлантириш уч босқичда амалга оширилиб, иштирокчи ташаббускорлиги, дунёқарашининг ғоявий ва мафқуравий жиҳатдан мустақамлиги, сиёсий саводхонлиги, умумбашарий, миллий ва ижтимоий қадриятларини яхши ўзлаштирганилиги, амалга оширган лойиҳалари, ҳамкорлик ишлари жамоатчилик томонидан эътироф эти-

лишига алоҳида аҳамият қаратилди.

Танловнинг туман ва шаҳар ҳамда вилоят босқичлари адолатлили, очиқлик, ошқоралик, рақобат мезонлари асосида ўтказилди. Турли ёшдаги, ҳар хил касб ва ҳаётий тажрибага эга 600 нафардан ортиқ аёл иштирок этган танловнинг қўйи босқичлари маҳаллий оммавий ахборот воситаларида мунтазам ёритиб борилади.

Юқори савияда ва қизиқарли руҳда бўлиб ўтган якуний босқичда ҳакамлар хайъати ҳар бир иштирокчининг туртки шарт бўйича тайёрлаган чиқишларини ҳолислик ва адолат асосида баҳолашди.

Тошкент вилоятида нашр этиладиган “Эко-мувоzanат” газетаси бош муҳаррири Насиба ҒОҒУРОВА “Оқила аёл — мустақам оила yaratuvchisi” кўриктанловининг республика босқичи ғолибаси.

— Бугун биз учун ташкил этилган ўқув-семинар ҳамда кўрик-танловнинг якуний босқичи ҳаётимда унутилмас таассурот қолдирди. Хотин-қизларнинг ижтимоий-сиёсий кўникмаларини янада чуқурлаштириш масалалари ҳақида янада кенг тушунчага эга

бўлиш баробарида партиянинг ҳудудий ташкилотларининг “Аёллар қаноти” аъзолари томонидан олиб борилаётган ишлар, бу борадаги янгиликлар билан танишиб, ўзаро тажриба алмашишга муваффақ бўлдик. “Оқила аёл — мустақам оила yaratuvchisi” кўриктанловида ғолиб бўлганим эса зиммамга янада катта масъулият юкламоқда.

Сирдарё вилояти, Ширин шаҳри партия кенгаши раиси Озода ЭҒАМБЕРДИЕВА танловнинг иккинчи ўринга сазовор бўлди.

— Кўриктанловнинг республика босқичи ғолибалари сафида бўламан, деб уйламаган эдим. Мақсадим — энг фаол партиядошларимиз сафига қўшилиб, бошқа вилоятлардаги маслақдошларимиз билан дўстлашиш, ўзаро тажриба алмашиш ҳамда сиёсий-ҳуқуқий билимларимни кенгайтириш эди. Танлов баҳоносида “Фаол аёллар — партия таянчи ва мададкори” мавзусидаги ўқув-семинарда иштирок этганим ҳам айни муддао бўлди. Партиянинг ҳар томонидан биз аёлларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлашга қаратилган бу каби савий-ҳаракатлар таҳсинга лойиқдир.

Учинчи ўрин соҳиби партиянинг Нукус шаҳар кенгашидаги “Аёллар қаноти” раиси Мунаввар ҚОБУЛОВА.

— Энг аввало юрт тинчлиги, халқ фаровонлиги, оиладаги тинчлик-хотиржамлик, фарзандлар камоли, ҳаётдаги, ишдаги ва ижоддаги эришилаётган ютуқлар, буларнинг барчаси албатта, аёл бахти тўқислигини таъминлайдиган омиллардандир. Инсон манфаатларини энг олий қадрият, деб билган ва ижтимоий адолатнинг энг эзгу тамойилларини ҳаётга татбиқ этишни мақсад қилган Ўзбекистон “Адолат” СДП сафида эканлигимдан мамнунман.

Тадбир якунида кўриктанловнинг барча иштирокчилари ҳамда ғолибаларга Ўзбекистон “Адолат” СДП Сиёсий Кенгаши Марказий аппарати дипломлари ва қимматбаҳо совғалар топширилди.

Илёс САХАТОВ, Носир ҲАЙДАРОВ (фото) «Адолат» мухбирлари

Оила муҳофазасининг конституциявий асослари

Ҳуқуқий маърифат

Халқаро ҳамжамиятда оила ва унинг ҳуқуқий ҳимоясига алоқадор ғоялар, айниқса, XX асрнинг ўрталарига келиб кенг тус олди. Халқаро-ҳуқуқий ҳужжатларда оила ҳимояси билан боғлиқ ҳуқуқий қарашлар акс этди. Масалан, Инсон ҳуқуқлари умумжаҳон декларацияси 16-моддасининг 3-қисмида “Оила жамиятнинг табиий ва асосий ҳужайраси саналади ва жамият ва давлат томонидон ҳимоя қилинишига ҳақли” деб белгиланган.

Бундан ташқари, Фуқаролик ва сиёсий ҳуқуқлар тўғрисидаги Халқаро пакт, Иқтисодий, ижтимоий ва маданий ҳуқуқлар тўғрисидаги Халқаро пакт, Бола ҳуқуқлари умумжаҳон декларациясида ҳам оила масалалари етарлича акс эттирилган.

Давлат томонидан оилани муҳофаза қилишнинг ҳуқуқий асоси Конституциядир. Деярли барча давлатлар Конституциясида оила ва никоҳ тўғри-

сида тўхталиб ўтилган ва оиланинг давлат томонидон ҳуқуқий муҳофазада эканлиги у ёки бу кўринишда белгиланган (АҚШ Конституциялари бундан мустасно).

Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 14-боби оила масалаларига бағишланган бўлиб, унда “Оила жамиятнинг асосий бўғинидир ҳамда жамият ва давлат муҳофазасида бўлиш ҳуқуқига эга”,

деб белгиланган. Яъни давлатимиз оилаларни ўз ҳимоясига олади ва уларга зарар етказишнинг олдини олиш мақсадида турли чораларни кўради. Ҳимоя чоралари эса, қонунда оилавий муносабатларни тартибга солиш бўйича, масалан, никоҳни қайд этиш, эрхотинлар ўртасидаги, ота-она ва фарзандлар ўртасидаги шахсий-номулкий ва мулкий муносабатларни тартибга солиш борасида қатъий тартиб ва шартларнинг белгиланишида акс этади.

Маълумки, Конституцияда амал қилиниши лозим бўлган асосий қоидалар белгиланган. Асосий қонунимизда белгиланган оилавий муносабатларни тартибга солишда муҳим бўлган тамойиллар: никоҳланувчиларнинг ихтиёрий розилиги, уларнинг тенг ҳуқуқлиги, ота-оналарнинг ўз фарзандларини вояга етунга

қадар боқиш ва тарбиялашга мажбурлиги, вояга етган, меҳнатга лаёқатли фарзандлар ўз ота-оналари ҳақида ғамхўрлик қилишга мажбурлиги бўлиб, оилавий муносабатларни тартибга солишга йўналтирилган қонун нормаларида ушбу асосий тамойиллар негизидида қоидалар ўрнатилган.

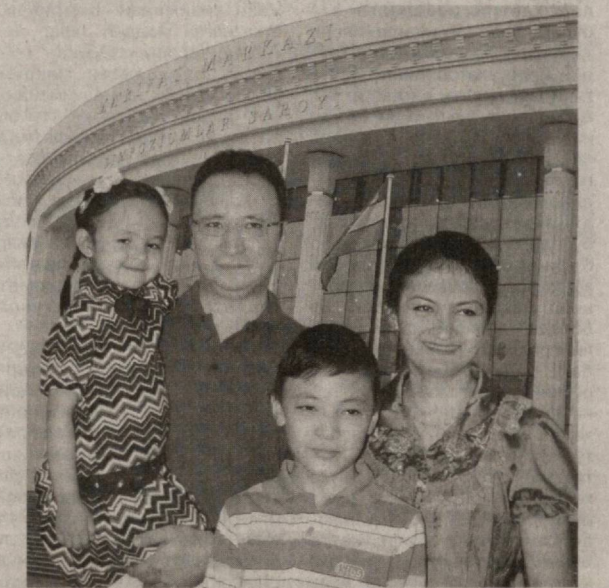
Ота-оналарнинг ўз фарзандларини вояга еттуларига қадар боқиш ва тарбиялашга мажбурлигини белгилаш давлатимиз томонидан келажақ авлодининг тақдири, юртимизнинг тақдирига ғамхўрлик кўрсатишнинг нишонасидир.

Никоҳда тарафларнинг ихтиёрий розилиги шарти деярли барча ривожланган мамлакатларда белгиланган демократик тамойилларга асосланган бўлиб, оила қуриш масаласи шахснинг фақат ўз эркиродасига асосан, ҳал этиши

белгиланиши инсон шахсий ҳуқуқларини таъминлашда муҳим аҳамиятга эгадир.

Мустақиллик йилларида оила масаласига жуда катта эътибор қаратилмоқда. Бундан биз ҳар бир йилга берилаётган номлардан ҳам кўрсак бўлади. Масалан, “Оила йили”, “Соғлом авлод йили”, “Она ва бола йили” ва “Мустақам оила йили” бунинг тасдиғидир. Зеро, Шарқда қадим-қадимдан оила муқаддас саналган. Оила соғлом ва мустақам бўлса, тинчлик ва ҳамжихатликка эришилади. Демак, оила жамиятнинг асосий бўғини экан, унинг мустақам ва соғлом бўлиши юрт фаровонлиги асосидир.

Н. РАҲМОНҚУЛОВА, Тошкент давлат юридик институти ўқитувчиси, юридик фанлари номзоди

Маълумки, мамлакатимизда «Бухгалтерга электрон модад» («БЭМ») дастурий маҳсулоти амалиётда кенг қўлланилмоқда. Бу дастурий маҳсулот ташкилотларнинг бухгалтерия ҳисобини тезкорлик билан, қоғозбозлиқсиз юриштида ҳамда бухгалтерия ва солиқ ҳисоботини электрон тарзда тақдим этишда катта қулайликлар туғдирмоқда.

Ўзбекистон Республикасининг амалдаги қонунчилиги ҳамда бухгалтерия ҳисобини юртишми тартибга солуви турли меъёрий ҳужжатлар асосида ишлаб чиқилган ушбу дастурий махсуслот бухгалтерия ҳисобини автоматлаштириш бўйича замонавий талабларга мос келади. Эътиборли жиҳати шундаки, бу-гунги кунда юртимиздаги тад-биркорлик субъектлари томони-дан бу дастурий махсуслотга қизиқиш тобора ортиб бормоқ-да. Жумладан, Сурхондарё ви-лоятидаги ҳўжалик юритувчи субъектлардан ундан кенг фойда-ланилмоқда.

— 2011 йилдан бошлаб қор-хонасининг молиявий-ҳўжалик фаолиятига оид бухгалтерия ҳисоб-китобларини юритишда «БЭМ» дастуридан фойдаланиб келмоқдамиз. Ушбу дастур со-да ва қулай ишлаб чиқилган бўлиб, унда қорхонага доир барча маълумотлар жамланган. Айниқса, бухгалтерия ҳисоб-китобларини компьютер дастури орқали автоматик равишда тўғри ҳисобланиши ишимизни осон-лаштирмоқда, — дейди Термиз шҳридаги «Чархпалак» масъу-

лиятли чекланган жамияти бо-ҳисобчиси Саломат Каримова.

Солиқ кодексининг 45-модда-сида белгиланганга кўра, со-лиқ тўловчилар солиқ ҳисоб-ботини ўз ҳошишларга кўра би-неча усулларда тақдим этишла-ри мумкин. Менга айтии теле-коммуникация каналлари орқа-ли электрон ҳўжат тарзда тақ-дим этиш маъқул бўлди. Энди-ликда солиқ ҳисоботларини до-имий равишда электрон шакл-да тақдим этамиш.

Дарҳақиқат, таърибада кўринаяптики, «БЭМ» дасту-рий ҳўжалик юритувчи субъектлар-нинг молиявий ҳисоботларини ҳўйлардаги давлат солиқ ин-спекцияларига вақтида тақдим этишлари ва тўғри юритишла-рида, анча қулайликларни ярат-моқда. Шу боис ҳам ҳисобот-ларни электрон шаклда топши-ришни афзал биланган солиқ тўловчи субъектлар сони кун-дан-кунга кўпайиб бораётир.

Илҳос РАҲМАТОВ
Сурхондарё вилоят давлат солиқ бошқармаси ахборот-ҳўшмат бошқари

Илёс РАҲМАТОВ
Сурхондарё вилоят давлат
солиқ бошқармаси ахборот
хизмати бошлиғи

Инсонлар ўзларининг ҳуқуқ ва эркинликларини ҳимоя қилиш мақсадида судга мурожаат этадилар. Фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини суд орқали ҳимоя қилиш ҳуқуқи Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 44-моддасида белгиланган кўйилганидек, «Ҳар бир шахсга ўз ҳуқуқ ва эркинликларини суд орқали ҳимоя қилиш, давлат органлари, мансабдор шахслар, жамоат бирлашмаларининг гайриқонуний хатти-ҳаракатлари устидан судга шикоят қилиш ҳуқуқи кафолатланади».

Фуқароларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилувчи суд органларидан ташқари, нотариал органлар ҳам "Нотариат тўғрисида"ги 1996 йил 26 декабрдаги қонунда баён қилинганидек, низоли масалаларнинг олдини олиш мақсадида тегишли ҳужжатларни расмийлаштириш билан ўз фаолиятини амалга оширадиз.

Амалиятда нотариал органлар айрим ҳолларда муайян ҳаққонларнинг бажарилишини рад этиши ёки бундай ҳаққонларни байгон қилишнинг бажариши манфаатдон

ли хужжатларни расмийлаштириш билан ўз фаолиятини амалга оширадилар.

Амалиётда нотариал органлар айрим ҳолларда муайян ҳаракатларнинг бажарилишини рад этиши ёки бундай ҳаракатларни ғайриқонуний бажариши манфаатдор

қонунда акс этган ушбу қадриятлар хатосидан пушаймон кишиларга енгиллик беради

Истиқолнинг дастлабки йилларидан бошлаб мамлакатимизда инсон ҳақ-ҳуқуқларини муҳофаза-лаш, жамиятда қонун устуворлигини таъмин-лаш борасида кенг қўламли ишлар амалга оши-рилди. Айниқса, жиноят қонунчилигининг либе-раллаштирилгани жамиятда барқарорликни сақ-лаш, судланганлик ҳолатининг камайишида му-ҳим аҳамият касб этди.

Албатта, қонунчиликда жорий этилган бундай ангилıklar ҳаётий асосларга эга бўлиб, улар замирида инсон тақдир ва келажаги акс этади. Зеро, ҳатосининг оқибати чин дилдан англаб етган, қилмишидан пушаймон бўлган киши ўзига тегишли ҳулоса чиқариб, келгусида уни тақорламасликка, эл-юрт олдида юзини ёғу қилишга астойдил уринди. Шундай экан, бундай қилмашлар қаттиқ жазо беришдан кўра, ижтимоий ҳаётга фаол аралашушига эришиш мақсадга мувофиқ. Бу борада "Жинойи ҳазоларнинг либераллаштирилиши муносабати билан Ўзбекистон Республикасининг Жиноят, Жиноят-процессуал кодекслари ҳамда Мазмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексига ўзгариш ва қўшимчалар киритиш ҳақида"ги қонун муҳим омил бўлмоқда. Ушбу қонунга биноан, ижтимоий ҳавфи катта бўлмаган жиноятлар туркуми кенгайтирилди, ҳусусий мулк дахлсизлиги қафолати сифатида мол-мулк мусодараси жазо тизимида чиқарилди, етказилган моддий зарар илтифий тарзда қопланган тақдирда озоқликдан махруқ қилиш жазоси тайинланмайдиган бўлди, дастлабки тергов ва эхтиёт ҳораси сифатида қамоқда сақлаб туриш муддатлари қисқартирилди, амалдаги қонунчиликка ярашув интитути киритилди. Мазкур ўзгаришлар фуқароларнинг ҳуқуқ ва қонуний мафлаатларини таъминлашга хизмат қилаётганига бугун гувоҳ бўлиб турибмиз.

Бухоролик Самадулло Абдиева (исм-фамилиялар ўзгаририлган) оид жиноят иш тафсилотлари фикримиизни тасдиқлайди. С.Абдиев оилали, икки нафар фарзанднинг отаси, қолаверса, қарамоғидекка онаси бўлишига қарамастан ҳалол йўл билан путопиб, оила боқишини ўзига уя билмади. Аксинча, пойтхатнинг Шайхонтоҳур туманида вақтин

дахлсизлиги кафолати сифатида мол-мулк мусодарасида жазо тизимидан чиқарилди, этказилган моддий зарар иттифой тарзда қопланган таъдирда озоодликдан маҳрум қилиш жазоси тайинланмайдиган бўлди, дастлабки тергов ва ахтиёт ҳораси сифатиди қамқода сақлаб туриш муддатлари қисқартрилди, амалдаги қонунчиликка ярашув институти киритилди. Мазкур ўзгартиришлар фуқароларнинг ҳуқуқ ва қонуний манфаатларини таъминлашга хизмат қилаётганга бугун гувоҳ бўлиб турибмиз.

Бухоролар Садмулло Абдуевга (исм-фамилиялар ўзгартирилган) оид ҳолати иш тафсилотлари фикримизни тасдиқлайди. С.Абдиев оилали, икки нафар фарзанддан иборат, қолaversа, қарамонидексана онаси бўлишига қарамайдан ҳалол йўл билан пуштиб, оила боқишни ўзига эъланмайди. Аксинча, пойтахтнинг Шайхонтоҳур туманида вақтин

Юртимизда об-ҳавонинг кескин совуши туфайли айрим хонадонларда қўлбола печлардан фойдаланиш анъанасага айланади. Ёнғин хавфсизлиги талабларига кўра бундай молсалардан фойдаланиш эса қатъиян ман этилади.

Кўлбола иситиш воситалари атмосфера иссиқлик таратиш билан бирга, зарарли газ ҳам чиқаради. Шу уйдаги инсонлар, айниқса, болаларнинг ҳаётига хавф солиши турган гап. Тиббиёт ҳодимла-рининг фикрига кўра, кўлбола, пералли печлардан фойдаланиш қўлибатида юрак-қон томир, тери касалликлари ва ички аъзолар-нинг яллиғланиш ҳолатлари бу-нунги кунда кўп кузатилмоқда. Қолаверса, бунинг натижасида инанс келиб чиқиши ҳеч гап эмас. Шу боис бундай иситиш асбоб-ларидан умуман фойдаланмаслик мақсадга мувофиқдир.

Кашандоликнинг зиёни кўп. У чекувчи кишининг саломатлигига қанчалик жиддий зарар етказишини тиббиёт илми аллақачон исботлаган. Бундан ташқари, ўчирилмай ташланган сигарета қолдиқлари катта ёнғинларга сабаб бўлганини иш фаолияти-мизда ён кузатганимиз.

Ширакайф ҳолгада сигарета-ни тутатгани ухлаб қолган кимсаларнинг бутун уй-жойи ёниб улга айлангани, айниқса, ачиларлидир. Шунингдек, ўчилмасдан ташланган тамаки қолдиқ-лари фақат уйларда эмас, балки кўча-куйда ҳам офат келтириши мумкин. Демак, сизу биздан та-лаб қилинадигани — биргина эътибор, ёнғин хавфсизлиги қоидаларига риоя этишдир. Ак-

лари фақат уйларда эмас, балки кўча-куйда ҳам офат келтириши мумкин. Демак, сизу биздан таълаб қилинадигани — биргина эътибор, ёнғин хавфсизлиги қоидаларига риоя этишдир. Ак

И.ЦОЙ
12-ХҮХС
и, майор

У.УСМОНОВ,
идаги 12-ҲҲО
ик инспектори,
сержант

хатти-ҳаракатлари устидан берилган шикоятлар 1996 йил 26 декабрдаги Ўзбекистон Республикасининг "Нотариат тўғрисида"ги қонунининг 39-моддаси, ФПҚнинг 31-моддаси, 264-моддаси 3-бандида ва 273-275-моддаларига мувофиқ қўйлади.

Жумладан, "Нотариат тўғрисида"ги қонунининг 39-моддасига мувофиқ, амалга оширилган нотариал ҳаракатни, нотариал ҳаракатни қечқиртириш ёки нотариал ҳаракатни амалга оширишни рад этиш тўғрисидаги қарорни нотўғри деб ҳисоблаган манфаатдор шахс бу ҳусуда нотариал идора турган жойдаги судга шикоят қилишга ҳақлидир.

Мадина АЛЛАНОВА,
Самарқанд тумани
1-сон ДНИ ходими

моддаси 4-қисмида етазилган моддий зарар ўрни тўлиқ қопланган тақдирда озодикдан махрум қилиш тариқасидаги жазо қўлланилмайди, деб кўрсатилган. Шу боис апелляция инстанцияси суди биринчи босқич суди хукмини қонунга мувофиқлаштириб, протест ва шикоятни қаноатлантиришни лозим топди. Жиноятчининг оилавий шароити, айбига иқдорлиги ва қилмишидан қаттиқ пушаймонлиги, зарарнинг қариндошлари томонидан тўлиқ қопланганлигини инобатга олиб, озодикдан махрум қилиш билан боғлиқ бўлган жазо тайинлашни лозим топди ва С.Абдиев суд залида қамолдан озод этилди.

Гувоҳи бўлганимиздек, жиноят қончилигига сингирилган инсонларварлик, адолат, таъминоти кўшиқини илҳомий ҳаётда яна ўз ўрнини топишига катта имконият яратмоқда. Ушбу ҳуқуқий мезонлар шахсларнинг жамиятда тутган ўрнини сақлаб қолиш, оиласидаги муҳитга салбий таъсир кўрсатмаслик ва жавобгарликка тортиш натижада келиб чиқадиған ҳуқуқий оқибатларнинг олдини олишга, оиладаги муштаҳамликни таъминлашга замин яратаетгани билан янада аҳамиятлидир.

Баҳром ТАШПУЛАТОВ,
жиноят ишлари бўйича
Тошкент шаҳар суди судьяси,
Нурхон ЭЛМИРЗАЕВА

Шу йилнинг ўтган даври мобойнида Тошкент шаҳри ҳудудида 1312 та ёнғин содир бўлиб, оқибатда 29 нафар киши ҳалок бўлган ва 30 нафари турли даражадаги тан жароҳатларини олган.

Энги́нлар аҳоли турар-жойла-
рида — 514 тани, маишый-мада-
ний ва маъмурий биноларида 71
тани, ишлаб чиқариш корхона-
ларида 73 тани ташкил этди.
Энги́нларнинг келиб чиқишига
ассосан, фуқароларнинг олов би-
лан фойдаланишларида эҳтиёт-
сизликлари сабаб бўлган.

Энги́нлар таҳлили шуни
кўрсатмоқдаки, уларнинг қарийб
80 фоизи хонадонлардан, шундан
40-50 фоизи газ иситиш печла-
ридан ва турли хилдаги электр
жихозларидан нотўғри фойдала-
ниш оқибатида содир бўлмоқда.
Содир бўлган ҳодисаларни таҳ-
лил қилар эканмиз, энги́нлар ўз
ўзидан эмас, балки инсонларнинг
қўлайликлари, бепарволиклари,
энги́н хавфсизлиги қоидаларига
риоя қилмасликлари ва балалар-
нинг назоратсиз қолиб, олов би-
лан ўйнашлари натижасида юз
бераётгани аён бўлади.

Хонадонларда юзага келаятган
энги́нларнинг олдини олиш мақ-
садида бошқармизим ҳодимлари
"Тошхазарга" ва шаҳар электр

доимий равишда хонадонларда
бўлиб, энги́нларни келтириб чи-
қариши мумкин бўлган ҳолатлар-
ни аниқлаш ва аҳоли билан ҳам-
корликда бу камчиликларни ўз
вақтида бартараф этишга алоҳи-
да эътибор қаратиб келишмоқда.

Куз фаслидаги энги́нларнинг
аксарияти ҳазон ва чинкидиларни
ёқиб юбориш натижасида содир
бўлмоқда. Йилнинг ўтган даврида
пойтахтда 700 дан ортқ энги́н ҳам
айнан ахлат ва чинкидиларни ёқиб
натижасида келиб чиққан.

Энги́н хавфсизлиги ойлгиги да-
вомида ўтказиладиган тадбирлар
самарадорлигини ошириш мақ-
садида болаларга энги́нларни
бартараф этишда ишлатиладиган
бирламчи ўғ ўчириш воситалари,
замонавий ўғ ўчириш анжамла-
ри, уларни ишлатиш тартиблари
тушунтирилиб, кўрсатиб бори-
лмоқда. Энг аввало, кичикинтой-
ларга содир бўлган энги́нлар
ҳақида гапириб, энги́н юз бер-
ганда биринчи навбатда нималар-
га эътибор бериш кераклигини
ҳақида маълумотлар бераёямиз.

Д.БОЛИГЕНОВ,
Тошкент шаҳар 23-ХЕҲК
катта инспектори

Сўранг, жавоб берамиз

Консуллик муассасаларида нотариал ҳаракатлар

— Амадан бери чет давлатда яшайман. Ўзимга тегишли уйи сотиш учун укамада ишончнома бермоқчи эдим. Айтинг-чи, шу ердаги Ўзбекистон Республикасининг консуллик муассасалари орқали ишончномани расмийлаштириш мумкинми? Ҳукумат раъсида давлатида яшайдиган чет давлатлардаги консуллик муассасалари қандай нотариал ҳаракатларни амалга ошириш ваколатига эга?

О.Собирова

1996 йилнинг 26 декабрида қабул қилинган "Нотариат тўғрисида"ги Қонунга кўра, Ўзбекистон Республикаси консуллик муассасаларининг консуллари қуйидаги нотариал ҳаракатларни амалга оширади:

- битимлари (шартномалар, ваяятномалар, ишончномалар ва ҳоказоларни) тасдиқлайди, Ўзбекистон Республикасидаги уй-жойларни бошқа шахсга ўтказиш ва гаровга қўйиш тўғрисидаги шартномалар бундан мустасно;
- фуқаронинг тирик эканлиги фактини тасдиқлайди;
- фуқаронинг муайян жойда эканлиги фактини тасдиқлайди;
- фуқаронинг фотосуратда акс эттирилган шахс эканлигини тасдиқлайди;
- ҳужжатлар тақдим этилган вақтни тасдиқлайди;
- мерос, мол-мулкнинг қўриқланишига доир чора-тадбирлар кўради;
- меросга бўлган ҳуқуқ тўғрисида гувоҳномалар беради;
- эр-хотиннинг умумий мол-мулкдаги улушга мулк ҳуқуқи ҳақида гувоҳномалар беради;
- ҳужжатларнинг нусхалари ва ҳужжатлардан олинган қўчирилган нусхаларни қабул қилиб олади;
- ҳужжатлардаги имзоларнинг ҳақиқий эканлигини шахсдан тасдиқлайди;
- пул суммалари ва қимматли қоғозларни депозитга қабул қилиб олади;
- сақлаш учун ҳужжатларни қабул қилиб олади.

Ўзбекистон Республикасининг консуллик муассасаларининг консуллари қонунларда назарда тутилган бошқа нотариал ҳаракатларни ҳам амалга ошириши мумкин.

Тошкент вилояти Юқори Чирчиқ тумани ДНИ нотариуси

Ўғлимни соғиндим

— Маълум сабабларга кўра, икки йил муқаддам турмуш ўртоғим билан расмий ажрашганимиз. Суд қарорига асосан 9 ёшли ўғлим ҳозир онаси билан яшайди. Фарзандимни моддий таъминлаб келаяман. Лекин соғиқ хотиним ўғлим билан қўришиб туришимга йўл қўймапти. Айтинг-чи, унинг бунга ҳаққи борми? Бундай ҳолатда қандай йўл тутишим керак?

Қ.Темуров

— Боладан аялдида яшяётган ота (она) боласи билан кўришиши, унинг тарбиясида иштирок этиш ва таълим олиши масаласини хал этишда қатнашиш ҳуқуқига эга.

Бола билан бирга яшяётган ота (она) боланинг ота (она)си билан кўришишига, агар бундай кўришиш боланинг жисмоний ва рухий соғлиғига, ахлоқий қамолотига зарар келтирмаса, қаршилиқ қилмаслиғи керак.

Ота-она боладан алоҳида яшайдиган ота (она)нинг ота-оналик ҳуқуқларини амалга ошириш тартиби тўғрисида ёзма равишда қилишув тузишга ҳақлидир. Агар ота-она қилиша олмагасалар, нисбатан ота-онадан бирининг талабига биноан суд томонидан вазийлик ва ҳомийлик органи иштирокида ҳал қилинади. Суднинг ҳал қилув қарори баҳарилмағанда, айбдор ота-онага нисбатан қонун ҳужжатларида назарда тутилган чоралар қўлланилади.

Шунингдек, боладан алоҳида яшайётган ота (она) тарбия, даволаш, аҳолини ижтимоий ҳимоялаш муассасалари ва бошқа шунга ўхшаш муассасалардан ўз боласи тўғрисида ахборот олиш ҳуқуқига эга. Ота (она) томонидан боланинг ҳаёти ва соғлиғи учун хафв-хатар бўлгандагина уларга ахборот бериш рад этилиши мумкин. Ахборот бериш рад этилган тақдирда суд тартибига шикоят қилиниши мумкин.

Дилором ЮСУПОВА,
Тошкент вилояти Бўстонлиқ тумани ФХДБ бўлими мудир

Зилзилани олдиндан аниқлаш мумкин

олимларимиз ихтироси шундай имконият яратаяпти

Инновация

Зилзила инсониятни энг кўп ташвишга соладиган табиий офатлардан бири. Шунинг учун ҳам ер ости силкинишлари қандай содир бўлади, у қаёқдан келиб чиқади, деган масала қадимдан башориятни ўйлантириб келади.

Зилзилаларнинг инсониятга етказётган талафотлари кўла-ми XXI асрга келиб янада ор-тиб бораётганини кузатиш мумкин. БМТнинг Табиий офатлар хавфини камайтириш бўйича халқаро стратегияси маълумотларига қараганда, янги асрнинг ўтган ўн йилли-гида содир бўлган барча та-биий офатлар орасида салбий оқибатлари кўлами бўйича ай-нан зилзилалар юқори ўринда туради.

Охириг йилларда Покистон, Индонезия, Туркия, Перу, Чили, Гаити, Италия ва Япо-нияда содир бўлган ер қимир-лашлари натижасида юз минг-лаб кишилар ҳаётдан кўз юмди, миллионлаб кишилар бошпанасиз қолди. Бу ҳолат ер ости силкинишларини ол-диндан билиш заруратининг нақадар долзарб ва глобал масала эканлигини кўрсатмоқ-да.

Инсоният азалдан табиат-нинг ушбу ҳодисаси сабаблар-ини ўрганиш ва уни олдин-дан башорат қилишга ҳаракат қилиб келган. Дастлаб одам-лар зилзила хавфини табиат-даги айрим ўзгаришлар ва ҳайвонларнинг хатти-ҳаракат-ларини кузатиш орқали билиш-га уринишган бўлса, кейинчалик уни илмий асос-лашга интилишган. Тарихий манбаларда келтирилишича, Киото миллоддан аввалги III асрда Хи-тойда ер қимирлашини аниқ-ловчи асбоб (сейсмограф) их-тиро қилинган.

Шунингдек, Европа антик даври намёндалари Демок-рит, Аристотел ва бошқалар асарларида ер қимирлаши қан-дай юз бериши ҳақидаги ўз қарашларини илмий ва назар-ий асослашга уринишган. У улуг мутафаккиримиз Абу Али Ибн Сино ҳам ўзининг «Китоб аш-шифо» асарида ушбу та-биат ҳодисаси ҳақидаги фа-разларини келтириб, ернинг турли ҳудудларида зилзила-нинг силкиниш кучи ва қайта-рилиш даври турлича бўлиши-ни баён қилган.

XX асрга келиб ер қимир-лашини олдиндан аниқлаш бо-расида олимлар замонавий фан-техника ютуқларига таян-ган ҳолда, маълум натижалар-ни қўлга киритишди. Эндилик-да эса ҳайвонларнинг ўзини тутиши, радиоактив газлар-нинг ажралиб чиқиши, ер ости сув оқимлари каби бир қатор табиат хавф-хатаридан огоҳ-лантирувчи белгилар сираси-га электромагнит радиация ҳам киритилдиган бўлди.

«New Scientist» журналида келтирилишича, баъзи зилзи-лалардан олдин олимлар Ер-дан электромагнит импульслар ажралиб чиқишини, ионосфе-рада электромагнит тўлқинла-нишлар пайдо бўлишини ва сайёранинг тўйинган газлари-дан иборат нозик қобиғи 80дан 1000 километргача кенгайиши-ни кузатишган.

Зилзилалар олдиндан радио-сигналлар тарқатишини би-ринчи бўлиб Калифорниядаги Стенфорд университетининг Фазо Телекоммуникациялари ва Радио Фанлари лаборатори-яси олими Энтони Фрейзер-Смит кашф қилди. 1989 йил-нинг октябрида у Сан-Фран-цискода содир бўлган Лома-Приета зилзиласи асносида 10 Гцгача бўлган электромагнит

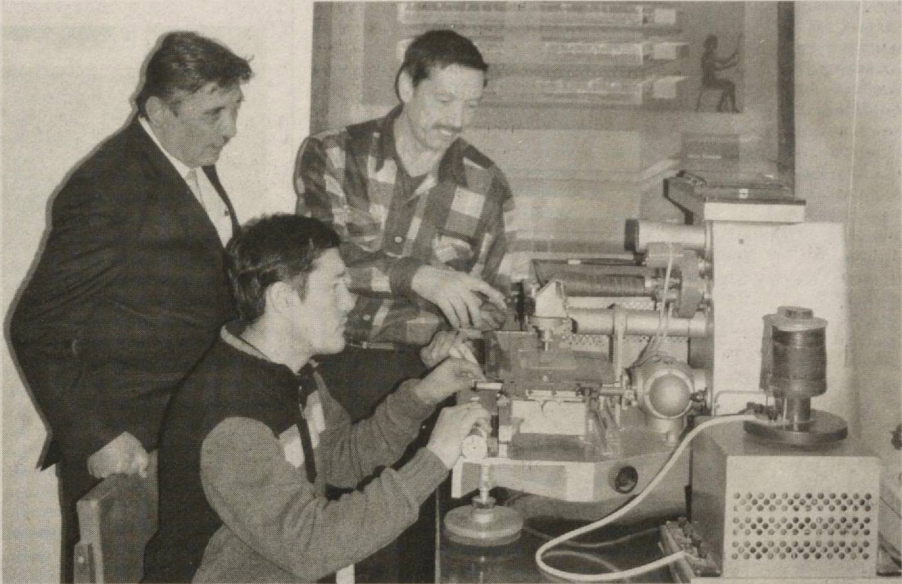
шувқинлар мониторингини ўтказди. Натижада Фрейзер-Смит электромагнит шувқин-ларнинг ер қимирлашидан икки ҳафта олдин тахминан 20 марта кўпайгани ҳамда ушбу кўрсаткич зилзиладан кейин бир ойгача сақланиб тургани-ни кузатган. Шундан сўнг кўплаб изланувчилар бундай тадқиқотни сейсмик ҳудудлар-да ўтказишга ҳаракат қилган-лар.

Бир қатор мутахассис-олим-ларнинг фикрича, ер ости фа-оллигининг кучайиши билан магнит заррари қоялар парча-лана бошлайди ва 1 Гцга ҳам етмайдиган ўта паст частота-ли радиотўлқинлар тарқалади. Тадқиқотчилар ана шундай ра-дио тўлқинларни аниқлаш на-тижасида зилзилалардан огоҳ-лантириш тизимига эга бўли-шимиз мумкинлигига умид қилмоқдалар.

Айрим тадқиқотчи гуруҳлар ўта паст частотали диапозон-даги радио импульсларни ил-габ олиш мақсадида аллақа-чон чуқур туннеллар қазини бошлаб юборишган. Баъзи гу-руҳлар эса сейсмик зоналар юқорисидаги ионосфера қат-ламида рўй берадиган радио-тўлқинларни ўлчаш учун сен-сорлар (сезгир асбоб) билан жихозланган сунъий йўлдош-лардан фойдаланишмоқда.

Хусусан, Япониянинг Киото шаҳридаги «Сангё» университети ходими Минору Сутсуи бошчилигидаги гуруҳ шу соҳада фаолият олиб бориб, универ-ситет ҳовлисида кенглиги 10 см., чуқурлиги 100 м. бўлган чуқур қазини ва тик йўнал-тирилган, ўта паст частотали сигналларни қабул қилувчи битта антеннани чуқурлик ту-бига, иккинчисини эса ер сир-тига ўрнатишган. Антенналар ёрдамида аниқланган ўта паст частотали сигналлар нисбати импульслар қайси йўналишдан келаётганини аниқлаш имко-нини берган. 2004 йилнинг 4 январида ўта паст частотали радиоимпульслар жануби-шарқдан келаётгани аниқлана-ди. Икки кундан кейин эса жа-нуби-шарқий ҳудудда эпимар-кази 130 километрик, 5,5 бал-ли зилзила содир бўлган. Ер силкинишидан 6 соат кейин жануби-шарқдан ва жануби-ғарбдан келаётган ўта паст частотали сигналлар тарқа-лишда давом этди ва кейинги кун сигнал ғойиб бўлди. Шун-дан сўнг олимлар гуруҳи зил-зила маълум қуддан ошган тақ-дирдагина ушбу тажриба на-тижа бериши мумкин эканини билдиришди. Ҳозирда ўта паст частотали радиотўлқинла-рининг вужудга келиш меха-низмини аниқлаш устида иш олиб бораётган Сутсуи ушбу механизмни аниқламай туриб, эпимарказ қаерда бўлишини аниқ айтиб бўлмаслигини таъ-кидлаган.

Токио Электрокоммуникация университети электроника му-ҳандиси Масаси Хаякава ҳам бу хилдаги ҳодисаларни аниқ-лаш имконсиз эканлигини бил-диради. У ҳар хил кўриниш-даги табиат ҳодисалари (мо-мақалдирик, магнит бўрони, метеорлар ва ҳоказолар) ўзи-дан ўта паст частотали сигнал-лар чиқаришини ва айнан қайси сигналлар зилзиладан дарак беришини ажратиб олиш мушкуллигини таъкид-

лаб, буни атмосфера барча жумбоқлар жавобларини ўз ичига қамраб олганлиги билан изоҳлайди.

Франциянинг Илмий Изла-нишлар Миллий Кенгаши хо-дими Мишел Паррот Сутсуи фикрини қўллаб-қувватлайди ва исбот тариқасида Европа Фазо Агентлигига қарашли DEMETER (Зилзила ҳудудидан чиқадиغان сигнални қайд эту-вчи электромагнит детектор) сунъий йўлдошидан олинган дастлабки маълумотларни кўрсатиб ўтади. DEMETER ионосферанинг ҳарорат, зич-лик ва таркибини ўлчайдиган сенсорлар тизими ёрдамида 2004 йил 5 сентябрда Япо-ниянинг Киу ярим-оролда рўй берган 7 балли зилзиладан 7 кун олдин ионосфера қатлами-да ион зичлигининг ошганини ва ҳароратнинг кўтарилганини қайд этган. Сунъий йўлдош ор-қали, шу йилнинг 23 январида Индонезияда содир бўлган зилзиладан 2 кун олдин, 30 ав-густ куни Япония қиёндаги зил-зиладан 5 кун олдин ва ноябр-да Янги Зеландиядаги зилзи-ладан 2 кун олдин юқоридagi белгилар кузатишган. «Бахти қарши, 2004 йилнинг 26 де-кабрида Суматра зилзиласи Осиё цунамисини келтириб чиқарганида ва 8 октябр куни Кашмир зилзиласи пайтида DEMETER ўчирилган ҳолатда бўлган. Шунинг учун бу икки фожиа тўғрисида ҳеч қандай маълумот йўқ», дейди Паррот.

Шу ўринда таъкидлаш жо-изки, Марказий Осиё, хусусан, Ўзбекистон сейсмик фаол ҳудудлар сирасига кириди. Биргина 1966 йилнинг 26 ап-релида Тошкент шаҳрида со-дир бўлган кучли зилзила ва унинг оқибатлари халқимиз хо-тирасида ўчмас из қолдирган. Ушбу ҳодисадан сўнг мамла-катимиз олимлари томонидан ҳам ер қимирлашини олдин-дан аниқлашга қаратилган чу-қур тадқиқотлар олиб борил-ди. Бунинг самараси ўлароқ Ўзбекистон Республикаси Фан-лар академияси Сейсмология институтининг бир гуруҳ оли-лари томонидан 1973 йили дунёда биринчи бўлиб «Зил-зила пайтида ер ости сувлари кимёвий ва газ таркибларин-инг (элемент ва изотоплар) ўзгариши ҳодисаси» деб ном-ланган илмий кашфиёт қилин-ди. Шундан сўнг Ўзбекистон олимлари томонидан ўндан ортик зилзилани аввалдан аниқлашга муваффақ бўлинди. Хусусан, 1976 йил 17 майда Гази шаҳрида юз берган ик-кинчи зилзила тўғрисида ол-диндан огоҳлантирилган. Ўша йилнинг 8 апрелида содир

бўлган биринчи ер силкини-ши вақтида у ерда сейсмик кузатув ишлари йўлга қўйил-маганлиги сабабли сейсмо-логлар аввалдан маълумотга эга бўла олишмаган. Дарҳол экспедиция ташкил этилиши, кузатув ишлари бошланиши натижасида яна зилзила бўли-ши олдиндан аниқланган. Ўша йили Андижондан 120 кило-метр жанубдаги Олой зилзи-ласи (6,8 баллга тенг) бир ҳафта олдин аниқланган. Ўша йили Андижондан 120 кило-метр жанубдаги Олой зилзи-ласи (6,8 баллга тенг) бир ҳафта олдин аниқланган. Ўша йили Андижондан 120 кило-метр жанубдаги Олой зилзи-ласи (6,8 баллга тенг) бир ҳафта олдин аниқланган. Ўша йили Андижондан 120 кило-метр жанубдаги Олой зилзи-ласи (6,8 баллга тенг) бир ҳафта олдин аниқланган.

Олимларимизнинг бу бора-да ҳозирги кунда олиб бораёт-ган изланишлари ҳам диққат-га сазовор. Фанлар академия-сининг Физика-техника инсти-туту «Физика-Қўёш» Илмий ишлаб чиқариш бирлашмаси-нинг бир гуруҳ олимлари то-монидан экспериментал қурил-ма яратилди ва унинг ёрда-мида қўлланган Ер қобиғи у-стида паст энергияли зарядлан-ган зарралар ва нейтронлар оқимининг вақт бўйича ўзга-ришини ўрганиш орқали зил-зила хавфини қисқа муддатда олдиндан айтиб беришининг янги усули яратилди. Сўнгги йилларда содир бўлган бир қанча кучли ва сезиларли зил-зилалар уни олдиндан аниқ-лаш усулини шакллантиришда ўзига хос тажриба вазифаси-ни ўтаб берди.

Институт илмий ходими Аса-тилла Мақсудовнинг таъкидла-шича, кўтарилаётган долзарб муаммони ечishнинг янги кон-цепциясига кўра ер қимирла-шини қисқа вақт ичида аниқ-лашнинг техник имконияти мавжуд ва бунда космик ну-рларнинг оқими ва Ер қобиғи-даги нейтронлар ҳаракати ўзгаришини ўрганиш долзарб аҳамиятга эга. Тоғ шариотида кузатиш олиб борган Москва давлат университети олимла-ри ҳам ер қимирлашга тах-минан бир сутка қолганда Ер қобиғидаги нейтронлар оқими 2-3,5 баравар ошишини та-сдиқлашган.

— Янги қурилмамиз ёрда-мида ўтган йилнинг июль-но-ябрь ойлари ҳамда жорий йил-нинг февраль-апрель ойлари-да кузатиш ишлари олиб бо-рилди, — дейди тадқиқотчи. — Қурилма кузатишлар даври-да турли ҳудудларда содир бўлган зилзилалар вақтида нейтронлар ва зарядланган заррачалар оқимининг кескин ўзгаришини қайд этди. Маса-

лан, 2011 йилнинг 19 июлида Тошкент ва Фарғона водийси-да юз берган 5 балли зилзи-ла (эпимаркази Қирғизистон тоғларида) вақтида қайд этил-ган сигнал 1700 ўлчов бирли-гини, кейин 20 июлда Япония-даги зилзила вақтида 700 ўлчов бирлигини ташкил этди. Ушбу ер силкинишларидан 2-3 кун олдин ҳисоблагичлар қайд этган сигналлар миқдо-ри бир неча ўн баробар ошиб бориб, ер силкиниши юз бер-ган вақтгача ўсишда давом этди ҳамда ҳодисадан сўнг унинг кўрсаткичи ноличчи да-ражага тушиб кетди. Сентябрь ойида қурилмамиз ҳеч қандай сигнални қайд этмади ва бу даврда ҳеч қаерда зилзила со-дир бўлмади. Октябр, ноябрь ойларида ҳисоблагичлар яна бир неча сигналларни қайд эди ва бу Туркияда 23 октябр, ҳамда ноябрь ойининг 8-, 10-, 14- ва 24- кунларида содир бўлган зилзилаларда намён бўлди. 2012 йилда изланиш-лар яна давом эттирилди ва 5 февралда Қирғизистонда ва 7 февралда Японияда содир бўлган ер силкинишларининг сигналлари ҳисоблагичларда қайд этилди.

Олиб борилган ушбу тахлил-лар шуни кўрсатдики, агар со-дир бўладиган зилзила эпи-маркази ўрнатилган қурилма-га яқин ҳудудда бўлса, бу кўрсаткич ўзининг энг юқори даражасига кўтарилиши куза-тилди. Ўша қайд қилинган сигналлар даражаси қурилма ва зилзила эпимаркази ора-сидаги масофага ҳам боғлиқ эканлиги маълум бўлди.

Олимларимиз яратган маз-кур қурилма бошқаларидан фарқи равишда турли детек-торлар ёрдамида зарядланган зарралар ва нейтронлар ўзга-ришини бир вақтда қайд қилиш орқали ер қимирлаши-ни қисқа муддатда башорат қилиш ишларини мукамма-лаштиради. Агар ушбу қурил-ма ер юзасидаги сейсмик фаол ҳудудларга ўрнатилса ва олинган сигналлар йўналиш-лари тахлил этилиб, ўзаро ак-борот алмашинуви йўлга қўйилса, содир бўладиган ер қимирлашининг нафақат вақ-ти, балки унинг эпимаркази йўналишини башорат қилиш мумкин. Бу эса сейсмология со-ҳасидаги илмий-тадқиқот ишла-рини янада кенгайтириш, соҳа-га илм-фаннинг кучли мутахас-сисларини жалб қилиш, олим-лар ва амалиётчиларнинг халқ-аро мақсадли ҳамкорлигини йўлга қўйиши тақозо этади.

Илёс САХАТОВ

Британияда сув тошқинлари

Элви дарё-си тошганли-ги сабабли Уэльс шимо-лидаги тахми-нан 500 та уй эгаларига ўз турар-жойла-рини ташлаб чиқиш тавсия этилди.

Атроф-муҳитни ҳимоя қилиш агентлиги хабарига кўра, дарё-нинг Сант-Асаф шаҳрига туташ қирғоқларида сув сатҳи 4,35 метрга кўтарилди. Одатда Элвида сув сатҳи 1,2 метрга етар-ди, холос. Ҳозирнинг ўзида шаҳардаги 100 га яқин уйни сув босган. Қўтқарувчи ва ўт ўчирувчилар айрим одамларни эваку-ация қилишига тўғри келди. Об-ҳаво мутахассислари Англия ва Уэльснинг бошқа кўплаб ҳудудларини ҳам сув босиши мум-кинлиги юзасидан огоҳлантиришмоқда.

Таъкидлаш керакки, 2007 йилдан бери Буюк Британияда сув тошқинларидан ҳимоя тизимини яхшилаш учун кўплаб чоралар кўрилди, соҳага сармоялар киритилди. Чунки ўша йили Брита-ния сув тошқинларидан катта жабр кўрди, зиён миқдори 3 миллиард фунт стерлинг (1,9 миллиард АҚШ доллари)ни таш-кил этди.

Глобал иқлим ўзгаришига оид анжуман

Бирлашган Мил-латлар Ташкилоти Бош котиби Пан Ги Муннинг таъкидла-шича, иқлим ўзга-риши инсониятга жиддий хавф сол-моқда. Халқаро ҳамжамият муаммо-га зудлик билан ечим топиши керак.

Дунёнинг 200 дан ортик давлат вакиллари шу кунларда Қатар-нинг Доха шаҳрига мавзуну муҳокама этиш учун йиғилмоқда. XXI асрнинг дастлабки ўн йили тарихдаги энг иссиқ давр бўлди. Олимларнинг аксарияти бунинг сабабини атмосфера-нинг қуйи қатламга йиғиладиган заҳарли газлар билан изоҳ-лашмоқда. Улар табиий ҳосил бўлиши ёки нефть, газ ва кўмир каби ресурсларнинг ёқилиши оқибатида атмосферага чиқиши мумкин. Натижада иқлим иссиқи оқибатида юз бераётган об-ҳаво ўзгаришлари бугун одатий ҳолга айланиб қолди.

Бобил «хукук қонуни» Нью-Йоркка йўл олди

Британия Музейида сақ-ланаётган энг рамзий осори атиқалардан бири Қуруш ёзмаси келгуси йил АҚШда беш йирик музейда намоишга қўйилади.

Британия музейи раҳбари Нейл Макгрегорнинг айтишича, инсон ҳуқуқлари бобидаги дастлабки қонун сифатида қўрилган ушбу қадимий ёзув иложи борича кўпроқ инсонларга таништи-рилиши лозим. Ушбу ёзув инсоният тарихида энг қадимийла-ридан ҳисобланган Бобил алифбосида битилган.

Ёзув миллоддан аввалги 539 йили Форс подшоҳи Буюк Қуруш буйруғи асосида сопол парчасига туширилган. Музей ходим-ларининг сўзларига кўра, унда Форс империяси ҳудудида ибод-дат эркинлиги таъминланиши, ватанларидан мажбуран чиқа-риб юборилганларга қайтиш имкони берилиши кераклиги ай-тирилган. Ёзув замонавий Ироқ ҳудудида 1879 йили Британия музейи ходимлари томонидан археологик тадқиқотлар мобай-нида топилган.

Бағрикенглик ва турли эътиқодли инсонларга нисбатан ҳур-мат рамзи сифатида қўрилган ушбу қадимий ёзувнинг нусхаси Нью-Йоркдаги БМТ қароргоҳида намоишга қўйилган.

АҚШга йўл олган ва қадим Форсда Қуруш ёзуви дея номлан-ган ашёлар гуруҳига 16 та асар киритилган ва улар миллоддан аввалги 550 йилдан 331 йилга қадар яратилгандир. Буюк Қуруш Ёзуви 2010-1011 йиллари Эрон миллий музейида ҳам намо-ишга қўйилган бўлиб, уни бир миллионга яқин инсон бориб кўрган.

Германияда илк масофавий мактаб

Германияда ўтган ҳафтада илк вирту-ал мактаб очилди. У орқали Шарқий Фриз оролларидаги мактаб ўқувчилари дарсларда билвоси-та қатнашиш имко-ниятига эга бўли-шоди.

Яъни ороллардаги ўқувчилар видеоконференция ҳамда он-лайн режимида компьютерлар ёрдамида дасрга уланишлари мумкин. Шундай қилиб, хоҳловчилар гимназия таълимини олиш-лари мумкин. Зеро, оролларда мактаблар йўқ, Энди масофа-вий таълим олган ўқувчилар университетга кириш ҳуқуқини бе-рувчи аттестатлар олишлари мумкин.

Ташкилотчилар мазкур лойиҳани тайёрлашда Америка, Ка-нада, Австралия ва финляндиялик ҳамкасбларининг тажриба-сидан фойдаланишган. Масофавий таълим берувчи мактаб-нинг 2015 йилгача тажриба сифатида фаолият юритиши режа-лаштирилмоқда. Шундан сўнг уни давом эттириш масаласи кўриб чиқилади. Янги таълим жараёни техник таъминотига сарфланган харажат 200 минг еврони ташкил этди.

Океан сатҳи кўтарилмоқда

Иқлим ўзгариши бўйича Ҳукуматлараро экспертлар гуруҳи (IPCC)нинг беш йил олдин ўтказган ҳисоб-китобла-рига қараганда, охириги 20 йил ичида дунё океанларида сув сатҳи кўтилганидан кўра 60 фойизга ошган. Германия, Франция ва АҚШ олимлари-нинг олиб борган тадқиқот натижалари буни тасдиқловчи.

IPCC ҳисоб-китобича, денгиз сатҳи кўта-рилиши йилига 2 миллиметрни ташкил эти-ш лозим эди. Бироқ сунъий йўлдош маъ-лумотлари денгиз сатҳи 1990 йилдан 2011 йилгача йилига 3,2 миллиметргача тезликда кўтарилганини кўрсатган.

Тадқиқотчилар фикрича, бу маҳаллий иқлим ҳодисаси ёки улкан ҳажмдаги эриган Гренландия ва Антарктида музликларининг сувга қуйилиши билан боғлиқ жараён эмас. «Жаҳон океани сатҳи физик жараёнларга боғлиқ бўлиб, у сайёрадаги глобал ҳарорат-

нинг ўртача кўтарилишидан кўра анча мурак-кабдир. Далиллар асосида ҳодисанинг қан-дай кечishi ва оқибатини олдиндан айтиб бериш учун маълумотларни доимий тарзда бугунги кун билан солиштириб бориш за-рур», дейди иқлим ўзгариши оқибатини тах-лил этувчи Потсдам институту ходими Ште-фан Рамсторф (Stefan Rahmstorf).

Сув сатҳининг ошishi денгиз сатҳидан ка-мида бир метр юқорида жойлашган Токио ва Лондон каби аҳолиси 70 миллиондан ошiq ша-ҳарлар аҳолиси учун жиддий хавф туғдиради.

Сўнгги саҳифа

Юлдуз Ҳамидова:

“Ўқиш ҳар доим ҳам ўқишни билдирмайди”

Таҳририят меҳмони

Бугунги суҳбатдошимиз Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист, истеъдодли ва жозибador актриса — Юлдуз Ҳамидова. Санъаткор билан унинг ижоди ва хотин-қизларнинг жамиятдаги ўрни ҳусусида суҳбатлашдик.

— Юлдуз опа, турли жанрдаги фильмларда суратга тушгансиз, ранг-баранг образлар яратгансиз. Роль танлашда нималарга эътибор қаратасиз?

— Сценарийни ўқиб, қаҳрамоним томошабинга нима бера олади, қандай таъсир кўрсатади, деган саволларга жавоб излайман. Шу кунга қадар 70 дан ортик фильмда роль ўйнаганман. Кўп ҳолларда режиссёрлар менга юмшоқ табиатли, ҳушмуомила аёл ролини талқин қилишни таклиф этишади. Лекин актёр ёки актриса ҳар қандай инсон образини кўрсата олиши, унинг характерини очиб бериши керак. Шу туфайли Ҳилол Насимовнинг “Алданган аёл” фильмида хотин-қизларни гўёки динга, Оллоҳга эътиқод қилишга ундайдиган, аслида эса бошқа манфур йўللарга бошлайдиган Фотима исмли отин ойна ролини рад этмадим.

— Ўзбекистон телерадиокомпанияси томонидан таъмин этиладиган миллий телесериалларда кўлаб бош ролларни ижро этиб келаясиз. Уларда замон билан ҳамнафас, жамиятга нафи тегадиган аёллар образи тез-тез учраб туради. Айниқса, “Туташ тақдирлар”, “Ҳаёт жилғалари” сериалларини кўпчилик мириқиб томоша қилди. Бундай сериаллар машҳур бўлиб кетишининг сабаби нимада деб биласиз?

— Фикримча, томошабинларимизда ўз сўзи, ўрнига эга, оилада уй-рўзгор юмушлари билан жамиятда жамоат ишларини бирдай олиб борадиган, дабдабазлиқни ҳушламайдиган, ҳўжақўрсинга ишламайдиган замонавий аёлларимизнинг ҳаётига, уларнинг турмуш тарзи, дунёқарашига қизиқиш кучли. Бугунги жамият шундай хотин-қизларга эҳтиёж сезмоқда, шўр, улар ҳозир кўпчиликини ташкил қилмоқда.

Грипп асоратлари билан хавфли

унга қарши эмлаш эса касалликка чалиниш хавфини 90 фоизга камайтиради

— Жорий йилда ўтказилган эпидемиологик кузатувларда республикамизда грипп ва ўткир респиратор касалликларнинг интенсив ровишда кўтарилиши ва эпидемиологик чегародан ортиши қайд этилмаган, — дейди Республика Соғлиқни сақлаш вазирлиги давлат санитария ва эпидемиология назорат маркази етакчи мутахассиси Дилором Турсунова.

— Мазкур касалликлар бўйича эпидемиологик барқарорлик сақланиб турибди, деб бемалол айтиш мумкин. Лекин аҳоли миграцияси грипп касаллигини республикамиз ҳудудига кириб келиш ва тарқалиш хавфини тугдирди. Таъкидлаш жоизки, грипп ва ўткир респиратор касалликларига қарши эмлаш ва кимёвий профилактика борасида эришилган ютуқларга қарамай, улар ҳозирги кунда ҳам тиббиётнинг долзарб муаммоларидан бири ҳисобланади. Ҳар йили рўйхатга олинаётган юкумли касалликларнинг 90 фоизи грипп ва ўткир респиратор касалликларнинг вирусли турларидир. Юкумли касалликлар натижасида етказиладиган иқтисодий зарарнинг 80 фоизини ҳам шулар юзага келтирилади.

— Касалликни мустақил ҳолда даволаш мумкинми?

— Баъзилар бу касалликка етарли эътибор бермасдан, уни

«оёқда» ўтказида, ўзича даволашади.

Ҳар бир мавсумдаги грипп ва ўткир респиратор касалликлари ўзига хос хусусияти билан ажралиб туриши билан бирга, касаллик белгилари ҳар йили турлича кузатилади. Республика Соғлиқни сақлаш вазирлиги санитария-эпидемиология назорат маркази томонидан ҳар йилнинг бошида кутилажак грипп ва ўткир респиратор касалликларнинг ҳолати аниқланиб, башорат қилинади. Ва шунга кўра жорий мавсумга тайёргарлик қилиш чора-тадбирлари ишлаб чиқилиб, амалда жорий этилади.

Кези келганда айтиш жоизки, грипп нохуш асоратлари билан хавфли. Юқоридаги ўзбошимчалик ҳолатлар эса кўнгилсиз оқибатларга олиб келиши мумкин. Касаллик аломатлари сезилганда зудлик билан оила шифокорини чақириб, маслаҳатларига амал қилинса, бемор гриппдан

тез ва асоратсиз тузалиб кетади. Акс ҳолда яхши даволанилмаганда менингит, отит, бронхит, зотилжам ва бошқа бир қатор асоратлар қилиши мумкин.

— Маълумки, касалликни даволагандан кўра унинг олдини олган афзал. Мазкур муаммоларнинг олдини олиш борасида қандай ишлар амалга оширишмоқда?

— Соғлом турмуш тарзига риоя қилиш, жисмоний тарбия билан шугулланиш, сув муолажалари билан танани чиқитириш, дезинфекцияловчи воситалар билан хонани тез-тез тозалаш, тўғри овқатланиш, кўпроқ очик ҳавода сайр қилиш, аҳоли гавжум жойларга камроқ ташриф буюриш, никоб тақиб юриш грипп касаллигидан сақланишда ёрдам беради.

Бироқ аҳолини гриппга қарши эмлаш унинг олдини олишдаги энг муҳим тадбирлардан ҳисобланади. Чунки эмлаш тадбири амалга оширилгандан сўнг тананда гриппга қарши иммунитет ҳосил бўлади ва йил давомида сақланади. Гриппга қарши эмлаш мулҳоқ беморлар бўлиб, болаларда 6 ойликдан бошлаб қўллаш мумкин. Албатта, эмлашдан олдин шифокор назоратидан ўтиш зарур.

Ҳозирда мамлакатимизга ҳорижий давлатларда ишлаб чиқа-

аёл — мустақкам оила яратувчи — кўрик-танлови ўтказилди. Сиз учун оқила аёл ким?

— Аёл оилада ҳам, маҳалла-қўйда ҳам ўзининг ишбилармонлиги, заковати, дид-фаросатини намойён қила олиши жуда муҳим. Шу сифатларни ўзида мужассамлаштирган аёлни оқила аёл, деб ҳисоблайман. Шундай инсонлар бор, кўп ўқийди, лекин кўп ўқмайди, ҳаётда узоқ умр кўради, лекин уни мазмунсиз ўтказишди. Оқила аёл эса билганини амалда қўллаш олиб, ўз устида тинимсиз изланади.

— Сизнинг яшаш тарзингиз ёки дунёқарашингизни ўзгартиришга хизмат қилган кино образи ёки фильмга дуч келганмисиз?

— Ҳар бир ролни ўйнашдан олдин ўша қаҳрамоннинг феъл-қилиш, касбини ўрганишга, таҳлил этишга ҳаракат қиламан. Қизиғи шундаки, уларнинг ҳар биридан қайсибир маънода бир жиҳатни ўзимга одат қилиб оламан. Масалан, айни пайтда суратга олинаётган Мохигул Ҳамроевнинг “Қадриятлар” сериалида шифокор образини талқин қилаётган. Ундан кўпгина билмаган нарсаларни ўрганаётман. Қисқароқ айтганда, ўзимни “малакали, билимли шифокор”дек

ҳис қилиб, фарзандларим, яқинларимга соғлом турмуш тарзини тарғиб қилиб юрибман.

— Қандай ҳулқ-атворли инсонлар билан бирга ишлаш оймайсиз?

— Энг ёмон кўрган иллатим — кўполлик, кўрслик. Аёл киши ҳамиша яхши гапга эҳтиёж сезгани ёки ўзим одамларга қаттиқ гапиргим келмаганини учунми, ҳушмуомила инсонларни ҳурмат қиламан.

— Оилангиз ҳақида ҳам тўхталасангиз?

— Албатта. Уч қизим, севимли касбим бор. Турмуш ўртоғим мени, касбимни ҳурмат қилади.

— Яқин келажакда муҳлис-ларингизни қандай роллар билан хурсанд қиласиз?

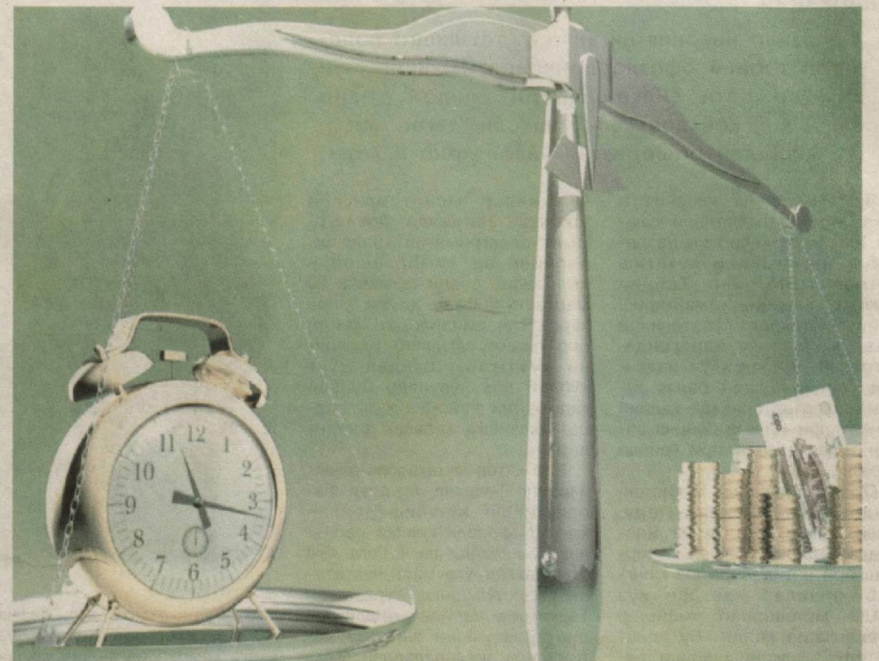
— Юқорида айтганимдек, “Қадриятлар” сериалида суратга тушаялман. “Сой кўшиғи” фильми яқинда катта экранда намойиш этилади. Унда қизиқарли образни ижро этганман. Бундан ташқари, дубляж ишлари билан бандман ҳамда “Ўзбекфильм” қошида ёш ҳаваскор актёрларга сабоқ бериб келаялман.

Саодат СОДИҚОВА суҳбатлашди

Тадбиркорлик, бунёдкорлик ва тараққиёт хизматида!

СИЗНИНГ МАБЛАҒИНГИЗ “МИКРОКРЕДИТБАНК” ОМОНАТЛАРИДА СОНИЯЛАР САЙИН КЎПАЯДИ!

“ИШБИЛАРМОН” омонати

Мурожаат учун телефонлар: (99871) 273-05-80, 273-05-87.

Хизматлар лицензияланган.

Дастурий таъминот — улкан даромадлар манбаи

Матбуот анжумани

Дастурий таъминот компьютер технологияси асосидир. Шундан келиб чиққан ҳолда, дастурий маҳсулотларга бўлган эҳтиёж, миллий бозорда ишлаб чиқарилаётган компьютер дастурлари, уларга бўлган талаб ҳамда рақобатбардошликни ошириш, соҳадаги қонунчилик тизимини такомиллаштириш, хориж дастурларини ўрганиш орқали маҳаллий шaroитни ҳисобга олиб, компьютер дастурларини ишлаб чиқаришни кенг йўлга қўйиш каби вазифалар босқичма-босқич ҳал этилмоқда.

Миллий матбуот марказида «Ўзбекистоннинг дастурий маҳсулотлари бозори: ривожланиши ва истиқбол вазифалари» мавзuidaги матбуот анжумани ҳам ана шу ҳусусда бўлди.

— Ўзбекистоннинг дастурий маҳсулотлари (ДМ) бозори жадал суръатларда ривожланмоқда, агар 2005 йилда ДМни ишлаб чиқариш билан шугулланувчи компаниялар сони 100 тани ташкил этган бўлса, 2012 йилнинг 1 сентябрь ҳолатига кўра эса, 238 тани ташкил этди, — деди Ахборот технологиялари ассоциацияси директори И.Абдуллаев. — Ўзбекистон Республикаси интеллектуал мулк агентлигида рўйхатга олинган дастурий маҳсулотларнинг сони 2012 йилнинг 9 ойи мобайнида 208 тани ташкил этди. Ҳуҷладан, ЭҲМ учун 194 та дастур ва 14 та маълумотлар базаси рўйхатга олинган.

Ўзбекистон Республикаси

Президентининг «Замонавий ахборот-коммуникация технологияларини янада кенг жорий қилиш ва ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарорига мувофиқ, «UNICON.UZ» ДУК қошида Дастурий маҳсулотлар экспертизаси бўлими ташкил қилинган бўлиб, унинг асосий вазифаси Миллий ахборот тизими доирасида жорий қилинади дастурий маҳсулотлар экспертизасини амалга оширишдан иборат.

Илгор тажрибаларни қўллаш, компьютер технологиялари янгилари жорий қилиш мақсадида, ёш дастурчиларни тайёрлашга бўлган эҳтиёж ўсиб бораётганлиги сабабли Ёш дастурчиларни тайёрлаш ва қўллаб-қувватлаш марказида 2012 йилнинг 9 ойи давомида дастурлашнинг турли йўналишлари бўйича 600 дан зиёд тингловчи таълим олди. Тошкент ахборот технологиялари универ-

ситети қошидаги Ўзбекистон — Ҳиндистон ахборот технологиялари марказида қатор курслар ташкил қилинган бўлиб, уларда 60 нафар тингловчи малакасини оширди.

Миллий дастурчиларимиз яратган маҳсулотлари билан Марказий Осиёда ўз ўринларига эга. Бунда яратилаётган дастурлар хилма-хиллигини ҳам эътироф этиш лозим.

Хитой, Россия, Ирландия каби мамлакатлар бошлангич сармоя талаб этмайдиган бу соҳадан катта манфаат кўради. Мисол учун, улар автомобилсозликка нисбатан кўпроқ даромад кўрмоқда. Юртимизда ҳам мутахассислар учун шарт-шaroитларни янада яхшилаш, билим ва малакали дастурчилар гуруҳини ташкил этиш орқали мазкур соҳага этибор оширилмоқда.

Мамлакатимиз Президентининг «Ахборот-коммуникация технологиялари соҳасини тўбдан такомиллаштириш ва ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарориди дастурий воситалар ва ахборот тизимларига Давлат буюртмасини шакллантириш кўзда тутилган.

Таъкидлаш жоизки, соҳанинг ривожини «Адолат» СДП мақсад ва вазифаларига мос келади. Зеро, инновация тараққиёти мамлакатимизнинг илмий, илмий-техник салоҳиятини янада тўлиқ рўёбга чиқариш имконини беради.

Феруз ЖўРАЕВ, «Adolat» мухбири

Adolat

ИЖТИМОЙ-СИЁСЙ ГАЗЕТА

Муассис: Ўзбекистон «Адолат» СДП Сийёсий Кенгаши

Тахрир хайъати: Дилором ТОШМУҲАМЕДОВА, Исмоил САИФНАЗАРОВ, Собир ТУРСУНОВ, Зухра БОТИРОВА, Светлана ОРТИКОВА, Иқбол МИРЗО, Мамазир ХУҲАМБЕРДИЕВ, Қодир ЖўРАЕВ, Муҳаммад АЛИ, Муҳаррамхон АЗИМОВА, Раҳман ХАЙДАРОВ, Талъат МУРОДОВ, Алишер МҲМИНОВ.

1995 йил 22 февралдан чиқа бошлаган

Тахририят манзили: 100043, Тошкент шаҳри, Чилонзор тумани

«Шарқ тоғи» кўчаси, 23-уй.

adolat_gazeta@mail.ru

Газета Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлиги томонидан 0018 рақами билан рўйхатга олинган.

«Шарқ» НМАК босмахонасида чоп этилди. Корхона манзили: Тошкент шаҳри Буюк Турон кўчаси, 41-уй. Буюртма — 1100. Ҳажми — 4 босма табоқ.

Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А-2. Адади — 5861.

Босишга топшириш вақти — 21.00 Босишга топширилди — 22.20

1 2 3 4 5

Бosh муҳаррир вазифасини бажарувчи:

Абдулвали СОЙИБНАЗАРОВ

Бўлимлар: Партия ҳаёти ва парламент фаолияти бўлими — 288-46-54;

Маданият, ахборот, спорт ҳамда халқар ва шўжоялар билан ишлаш бўлими — 236-54-39;

Қабулхона — 288-42-23; 288-46-64 (факс);

Котибият — 288-42-06 (148).

Навбатчи муҳаррир — Фарҳод ЭСОНОВ.

Навбатчи — Фулом ХИДИРОВ.

«Adolat»дан кўчириб босиш таҳририят рухсати билан амалга оширилади.

НАШР КЎРСАТКИЧИ: 100

ISSN 2091-5217

4 772 091 521 009 2